

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

Bakalářská práce

**MANAGEMENT ŠKOLY A ZAPOJOVÁNÍ
GLOBÁLNÍHO ROZVOJOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ DO VÝUKY**

**SCHOOL MANAGEMENT AND IMPLEMENTING OF
GLOBAL DEVELOPING EDUCATION INTO TEACHING**

Hana Máková Šmýdová

Vedoucí práce: Doc. Jaroslav Kalous, PhD., Mgr. et Bc. Jiří Trunda

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Školský management

2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a citovala všechny použité prameny a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

.....

Hana Máková Šmýdová

V Praze dne 11.4.2014

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá Globálním rozvojovým vzděláváním a zejména pak tím, nakolik je s touto problematikou obeznámeno vedení škol. Vychází proto z definice Globálního rozvojového vzdělávání, základních dokumentů, důležitých pro Globální rozvojové vzdělávání (Národní strategie Globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015), poznatků získaných na panelové diskusi k tomuto tématu a ve výzkumné části se snaží přinést odpovědi na nastolené otázky. Zjištěné skutečnosti nastiňují situaci a slouží k vyvození jistých doporučení. Tato doporučení by, v ideálním případě, mohla napomoci ředitelům škol, kteří se ještě s danou problematikou nesetkali, či právě stojí před jejím vpravováním do svých škol, nebo se potýkají s problémy při zapojování. Jedním ze záměrů celé práce je vymezení pojmu Globální rozvojové vzdělávání, posunutí této problematiky z okraje zájmu managementu škol do jeho středu.

Klíčová slova:

Management

Implementace

Vzdělávací program

Globální rozvojové vzdělávání

Školní kurikulum

Summary:

The final bachelor paper deals with Global Developing Education and its level of integration in different kinds of schools' curriculum. Therefore it is based on the definition of Global Developing Education, basic documents (Národní strategie Globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015) and a panel discussion on this topic. In its research part the paper brings information on how the school staff managers are familiarized with this topic and whether they are involved somehow. The found out data could bring advice for managers who are unfamiliar with above mentioned, reveal problems of integration. As well as help to clarify this issue and move the topic into the centre of school management's interest.

Keywords:

Management

Implementation

Education Program

Global Developing Education

School Curriculum

OBSAH

1. ÚVOD.....	7
2. CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	8
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	9
3.1. Globální rozvojové vzdělávání	9
3.1.1. Globální rozvojové vzdělávání	9
3.1.2. Historické pozadí Globálního rozvojového vzdělávání	10
3.1.3. Původ Globálního rozvojového vzdělávání.....	10
3.1.4. Globální rozvojové vzdělávání v České republice.....	11
3.1.5. Východiska Globálního rozvojového vzdělávání	13
3.1.6. Cíle Globálního rozvojového vzdělávání.....	14
3.1.7. Postoje a hodnoty Globálního rozvojového vzdělávání.....	14
3.1.8. Hlavní témata Globálního rozvojového vzdělávání	14
3.2. Souvislost mezi čtenářskou gramotností, východisky tzv. Bílé knihy a cíli Globálního rozvojového vzdělávání	15
3.3. Podpora mezinárodních a národních organizací	16
3.3.1. OECD	16
3.3.2. Evropská unie	16
3.3.3. Spolupracující subjekty.....	17
3.4. Východiska Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015	18
3.4.1. Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015.....	18
3.4.2. Možnosti implementace Globálního rozvojového vzdělávání.....	19
3.5. Management Globálního rozvojového vzdělávání	20
3.5.1. Plánování.....	20
3.5.2. Organizování	21
3.5.3. Výběr pracovníků.....	21
3.5.4. Vedení lidí	21
3.5.5. Kontrola	22

3.5.6.	Delegování jako jedna z manažerských kompetencí.....	22
3.5.7.	Image školy	22
3.5.8.	Kariérní řád.....	23
3.5.9.	Motivace.....	23
3.6.	Panelová diskuse Náš společný svět.....	24
4.	VÝZKUMNÁ ČÁST	25
4.1.	Východiska	25
4.2.	Vlastní výzkum	27
4.3.	Zpracování získaných dat.....	28
4.4.	Zhodnocení a analýza zjištěných faktů	39
4.4.1.	Pracovní zařazení respondentů	39
4.4.2.	Zastoupení typů škol.....	39
4.4.3.	Povědomí o pojmu globální rozvojová vzdělávání	39
4.4.4.	Zapojení Globálního rozvojového vzdělávání na školách	40
4.4.5.	Agenda zapojování Globálního rozvojového vzdělávání	41
4.4.6.	Otázka po důvodech nezapojení GRV do školního kurikula	41
4.4.7.	Problematické aspekty Globálního rozvojového vzdělávání	42
4.4.8.	Konkrétní doporučení samotných respondentů	43
4.4.9.	Co vyplynulo z výzkumu a předvýzkumu.....	44
4.5.	Souhrn dosažených výsledků a jejich využitelnost v praxi	46
4.6.	Shrnutí nejdůležitějších doporučení a návrhů vedoucích ke zlepšení současné situace ..	48
5.	ZÁVĚR.....	50
6.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
7.	PŘÍLOHY	55
7.1.	Příloha 1: Souhrn primárních dat	55
7.2.	Příloha 2: Dotazník	59

1. ÚVOD

Globální rozvojové vzdělávání je celoživotním vzdělávacím procesem, zabývajícím se posilováním informovanosti mezi adresáty vzdělávání o specifikách lidí žijících v ekonomicky vyspělých zemích na straně jedné a v zemích rozvojových (zaostalých nebo nově industrializovaných zemích) na straně druhé, tj. zabývá se problematikou vyspělého Severu a chudého Jihu v řadě souvislostí tak, aby přispělo k zodpovědnosti za vytváření světa, v němž je prostor všech lidí pro jejich důstojný život a kde lidé mohou dosyta využít pro sebe a své okolí duševních či materiálních možností, které jsou jim dány. Jde o specificky zaměřený výchovný směr, který lze chápat jako podtéma vzdělávání pro udržitelný rozvoj, podobně jako např. multikulturní výchovu, výchovu k budoucnosti či výchovu k míru apod.

Tématem bakalářské práce je implementace akčního plánu dokumentu Národní strategie Globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015 do školního kurikula. Kdo má tuto implementaci na starosti? Vedení školy. Jak toho docílí? Setkává se management školy při zapojování Globálního rozvojového vzdělávání do školního vzdělávacího plánu s nějakými problémy? Má vůbec zájem na tom, aby jeho škola pojímala GRV alespoň nějakým způsobem? Ví vůbec vedení školy, respektive celý management školy, co to GRV je? Kdo jiný je vizionářem a nositelem nových myšlenek a garantem plnění ŠVP ve škole?

Celá staletí byla škola nositelem vzdělání a v 21. století by měla být jakýmsi prvotním (maximálně druhotným po rodině) vkladatelem občanských postojů. Jak tento stav udržet? Je třeba „trénovat“ děti ke spolupráci a toleranci a spoluodpovědnosti. To vše musí obsáhnout učitelé a tím se vracíme k vedení školy, které je hlavním nositelem a podporovatelem této snahy. Vedení školy je přeci odpovědné za své učitele, za jejich další vzdělávání.

Volba tématu bakalářské práce vychází z autorčiny několikaleté spolupráce s organizací Člověk v tísni. Při této spolupráci se vyjevuje propast mezi několika „nadšenými“ pedagogy, kteří mají zájem, ptají se, chtějí se učit a chtějí měnit postoje žáků a druhou částí vyučujících, již nechápou důvody jakékoli změny, jsou neochotní se jakkoli přiblížit dětem, které učí a co víc, vnější svět je nezajímá. A jelikož není cílem této práce zkoumat postoje učitelů, zacílme na vyšší stupeň - vedení školy, které zodpovídá za koncepci své školy. A patří tam tedy globální rozvojové vzdělávání? Jaký je vztah vedení školy ke

globálnímu rozvojovému vzdělávání? Má globální rozvojové vzdělávání své místo ve vizi školy, ve strategických plánech?

2. CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je zjistit, nakolik je management škol obeznámen s pojmem Globální rozvojové vzdělávání, jeho problematikou a zda je zahrnuta do školního kurikula. Pokud ano, jakým způsobem. Pokud ne, jaké jsou překážky.

Výzkumná hypotéza: Globální rozvojové vzdělávání stojí na okraji zájmu vedení škol a důsledkem toho je podceňováno a chybí motivace k jeho zapojování.

Práce je rozdělena na teoretickou část s vymezením základních pojmů a na část výzkumnou. V empirické části budeme zkoumat situaci na našich školách a potvrzovat či vyvracet hypotézu na základě výzkumu. Výzkum bude probíhat pomocí dotazníkového šetření a jeho virálního šíření v sociálních sítích. V předvýzkumu byla použita metoda náhodného výběru a pro samotný sběr dat emailová komunikace a telefonické dotazování.

V závěru se pak pokusíme vyhodnotit zjištěná data a vyvodit případná doporučení vyplývající z teoretické a praktické části práce. Výsledkem práce by mohlo být nastínění situace z hlediska vedení škol a v ideálním případě poskytnutí vodítka a doporučení těm ředitelům, kteří nevědí co s GRV. Jakým způsobem implementovat GRV do školního kurikula? Na koho se obrátit ohledně proškolení? Na koho delegovat zapojování GRV? Jak motivovat zaměstnance?

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1. Globální rozvojové vzdělávání

3.1.1. Globální rozvojové vzdělávání

Portál nesoucí stejné jméno ([www. globalnirozvojovevzdelavani.cz](http://www.globalnirozvojovevzdelavani.cz)) definuje GRV takto: „Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který přispívá k pochopení rozdílů, podobností a souvislostí mezi životy lidí v rozvojových a rozvinutých zemích a usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které je ovlivňují. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů. Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí zodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život.“

Vzdělávací program „Varianty“ společnosti Člověk v tísni¹ definuje GRV takto: „Globální rozvojové vzdělávání (GRV) připravuje na život v současném propojeném, rychle se měnícím světě. Snahou GRV je vést studenty k porozumění základním problémům soudobého světa, k vytváření vlastních názorů na ně a k rozvoji schopností podílet se na jejich řešení. Cíle GRV lze následovně formulovat v oblastech specifických kompetencí účastníků vzdělávacího procesu, tedy v oblastech poznatků, dovedností a postojů.“

Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015² definuje GRV následovně: „Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který

---

¹ **Člověk v tísni** je nevládní nezisková organizace. Sama sebe definující jako „vycházející z myšlenek humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Lidskou důstojnost a svobodu považujeme za základní hodnoty. Věříme, že lidé kdekoli na světě mají mít právo rozhodovat o svých životech a společně sdílet práva vyjádřená Všeobecnou deklarací lidských práv. Usilujeme o otevřenou, informovanou, angažovanou a zodpovědnou společnost k problémům doma i za hranicemi naší země. Chceme se aktivně podílet na vytváření společnosti, ve které jsou kulturní, etnické, rasové a jiné odlišnosti zdrojem obohacení, a nikoli konfliktů. Jsme součástí občanské společnosti. Naše činnost vychází z osobní iniciativy a aktivity stovek našich zaměstnanců a dobrovolníků, jak v České republice, tak v desítkách zemí, kde pracujeme a z důvěry a podpory, kterou pro svoji práci získáváme od jednotlivců, firem, vlád i mezinárodních institucí.

Oblasti a priority činnosti si určujeme sami, podle naléhavosti situace a podle našich reálných možností něco změnit. Nemůžeme pracovat všude, za podstatný považujeme skutečný dopad.“

² Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 – 2015 vznikla zejména proto, že v porovnání s partnerskými zeměmi (OECD, EU) je v České republice nízké povědomí o tom, co je extrémní chudoba a spolupráce v kontextu globálních otázek. Problémy rozvojových zemí se většinou české veřejnosti jeví jako vzdálené a tím pádem jejich životů se netýkající. (Národní strategie Globálního rozvojového vzdělávání 2008-2015)

přispívá k pochopení rozdílů a podobností životů lidí v rozvojových a rozvinutých zemích a usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které je ovlivňují. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů. Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí odpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život. “

3.1.2. Historické pozadí Globálního rozvojového vzdělávání

Po druhé světové válce narostla potřeba změnit pohled na svět a vztahy v něm spolu s rozvojem organizací OSN a UNESCO. Vzrostla potřeba porozumění a respektování odlišných národů a kultur. Během studené války nebylo, ovšem, možné tyto nové ideály šířit a rozvíjet vzhledem k zásadnímu rozdělení světa na Západ a Východ. V sedmdesátých letech se ale zejména ve Spojených státech amerických objevuje volání po kladení důrazu na odlišnosti různých kultur v rámci vzdělávání. Tato potřeba šla ruku v ruce s takovými pojmy jako lidská práva, mír, životní prostředí a rovnost ras (neboli Global Issues). Na základě těchto skutečností a víry v to, že lze změnit sociální podmínky za pomoci vzdělání, vznikl pojem globální výchova či vzdělávání (Global Education).

Tedy do 60. let dvacátého století byla pojmem globální vzdělávání myšlena snaha pomoci chudým zemím Třetího světa, a to formou peněžních darů. Tento přístup se změnil na základě dekolonizace a osamostatňování asijských a afrických zemí. Poprvé se zde také datuje vznik nevládních organizací, které chtějí pomáhat. Vnímání globálního vzdělávání se posouvá od finančních dotací k humanističtějšímu pojetí a potřebě informovat a vzdělávat širokou veřejnost. Humanističtějším pojetím rozumějme soucit, solidaritu a spoluodpovědnost za chudé obyvatele této planety.

Vyústěním těchto historických událostí byla Maastrichtská deklarace globálního vzdělávání ve dnech 15. - 17. listopadu 2002. (Bourn, 2008)

3.1.3. Původ Globálního rozvojového vzdělávání

Organizace spojených národů (OSN) věnovala podpoře vzdělávání a osvěty vedoucí k odpovědnosti za náš svět kapitolu dokumentu Agenda 21, schváleného v Rio de Janeiro v roce 1992 a znovu potvrzeného v Johannesburgském implementačním plánu v roce 2002. Zásadním dokumentem GRV se pak stala Deklarace tisíciletí, přijatá v roce 2000.

Řadu doporučení v tomto směru vydalo i UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu),³ zejména se jedná o dokument Strategie výchovy k udržitelnému rozvoji z roku 2005.

Rada Evropy respektive její Centrum pro vzájemnou závislost a solidaritu North South Centre v roce 2002 přijalo tzv. Maastrichtskou deklaraci na zkvalitnění a podporu globální výchovy v Evropě do roku 2015.

3.1.4. Globální rozvojové vzdělávání v České republice

První zmínka o GRV na úrovni vládního dokumentu se objevuje v Koncepti zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období 2002-2007. Tímto dokumentem se Česká republika přihlásila k mezinárodním rozvojovým principům, jako je partnerství, respektování priorit partnerských zemí a zvyšování efektivnosti pomoci. Nový přístup ke globálním problémům se projevil při reformě vzdělávacího systému, završeného Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice tzv. Bílou knihou⁴. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání (dále jen NPV) a Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). Zatímco NPV formuluje požadavky na vzdělávání, které jsou platné v počátečním vzdělávání jako celku, RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy (pro předškolní, základní, a střední vzdělávání). Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. Školní vzdělávací program si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném RVP.

---

³ UNESCO je jedna ze 14 mezistátních odborných organizací (agentur) OSN. Sídli v Paříži. Organizace má 195 členských zemí.

⁴ Tzv. Bílá kniha - dokument vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2001. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Obsahuje Východiska a strategie rozvoje vzdělávací soustavy, koncepci pro Předškolní, základní a střední vzdělávání, koncepci pro Terciární vzdělávání, koncepci pro Vzdělávání dospělých a v závěru Hlavní strategické linie vzdělávací politiky České republiky

Zásahu na pronikání GRV do škol mají nevládní humanitární a rozvojové organizace (např. Člověk v tísni, Adra, NaZemi, aj.)⁵, které na základě zahraničních zkušeností připravují učební materiály, školení, semináře, podporu a zpětnou vazbu.

Styčným bodem mezi Rámcovými vzdělávacími programy a Globálním rozvojovým vzděláváním jsou průřezová témata. RVP shodně s GRV usilují o:

- Výchovu k hodnotám
- Rozvoj myšlenek a znalostí týkajících se technologických změn, nerovností životních podmínek, demokracie, vlády, občanství
- Rozvoj klíčových kompetencí a znalostí
- Zajištění tvůrčích příležitostí a aktivity v průběhu vzdělávání

Vstupem do OECD a Evropské unie se Česká republika zavázala pomáhat rozvojovým zemím. Už tento holý fakt by měl předpokládat znalost základních globálních témat a problémů, či přinejmenším zájem o ně.

Mezi cíle vzdělávání v České republice patří:

- rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život,
- výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života;
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost. (zákon 561/2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání – školský zákon).

Jak uvedeno výše, základnou pro začleňování GRV je dokument Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015. Tento vznikl v součinnosti

---

⁵ Této problematice se věnují následující neziskové organizace, Člověk v tísni, NaZemi, mezinárodní humanitární organizace Adra, obecně prospěšná společnost Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, nestátní nezisková organizace Charita Česká republika, centrum Cassiopeia, dobrovolné nepolitické sdružení občanů Educon, nevládní nezisková organizace Inex, občanské sdružení Multikulturní centrum Praha, občanské sdružení Most

evropské platformy nevládních neziskových organizací CONCORD (The European NGO⁶ confederation for relief and development)⁷, MŠMT a Ministerstva zahraničních věcí (dále jen MZV). Z řad neziskových organizací, pedagogů a státních úředníků vznikla pracovní skupina pod vedením PhDr. Zuzany Hlavičkové z MZV (Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci).

3.1.5. *Východiska Globálního rozvojového vzdělávání*

Jedním z důležitých východisek GRV je kladení zvýšeného důrazu na rozvíjení hodnot, jako jsou

- solidarita,
- tolerance,
- lidská práva,
- demokracie,

jakožto součástí vzdělávacích procesů vyspělých společností. Rezonance snad s každým oborem každodenního života v globalizovaném⁸ světě je nasnadě. Druhým zásadním východiskem je pak překonání vnímání založeného na slitování a soucitu, a podpora reálného porozumění globálním tématům z pohledu vzájemné závislosti a jejího vlivu na každodenní život obyvatel. Rozvedeno podrobněji, ochota české veřejnosti finančně přispět neklesá, dalším krokem je tedy vzbudit v ní opravdový zájem o problémy (Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-15).

---

⁶ Non-governmental organization, neziskové nevládní organizace

⁷ **CONCORD** sdružuje přes 180 národních platforem nevládních organizací z EU a evropských rozvojových síťových organizací. Celkem tak tato organizace zastupuje více než 1600 jednotlivých nevládních rozvojových organizací z celé EU. CONCORD zastupuje tuto masu nevládních rozvojových organizací především ve vztahu k Evropské komisi a také vůči některým dalším mezinárodním strukturám. CONCORD vytváří společná stanoviska evropských nevládních organizací k evropské i k širší mezinárodní rozvojové politice a usiluje o transparentní komunikaci mezi Evropskou komisí a zástupci občanské společnosti ve věcech rozvojové spolupráce.

⁸ globalizace jako jeden ze základních rysů dnešní doby, který prolíná v podstatě do všech sfér života. Týká se politiky, kultury, cestovního ruchu, ale i životního prostředí a ekonomiky. Jde o proces integrace společnosti na celosvětové úrovni. Hnací motorem je globalizace ekonomických aktivit (Veber, 2009)

3.1.6. Cíle Globálního rozvojového vzdělávání

Cílem GRV je vychovávat studenty, pedagogy a občany vůbec k hodnotám, respektovat sebe sama a tím pádem druhé. Dále je cílem GRV vštěpovat studentům, pedagogům a občanům smysl pro zodpovědnost za sebe a své činy, jakožto i za své okolí a upevňovat v nich vědomí toho, že mohou aktivně participovat na dění kolem sebe.

Dalšími cíli GRV je v nich rozvíjet myšlenky a znalosti, ať už v oblasti měnících se technologií, či nerovnosti životních podmínek různých obyvatel planety a budovat jejich vědomí občanství atd.

Nepochybným cílem GRV je i rozvíjení klíčových znalostí a schopností (komunikačních, sociálních, pracovních), jakož i aktivní snaha a ochota se učit, řešit problémy.

V neposlední řadě je cílem GRV zajišťování příležitostí a vzbuzování aktivity v průběhu procesu vzdělávání, což předpokládá celoživotní ochotu vzdělávat se a vědomí toho, že se mohou a mají účastnit procesu vzdělávání.

3.1.7. Postoje a hodnoty Globálního rozvojového vzdělávání

Stěžejním výsledkem, o nějž celému GRV jde, jsou postoje a hodnoty, jež si mají studenti, pedagogové a občané vůbec na základě GRV osvojit, a to:

- přijmout zodpovědnost za sebe a svět, ve kterém žijí,
- být motivován/a k aktivní účasti na řešení místních problémů a přispívat k řešení problémů na regionální, národní i mezinárodní úrovni, a to i v situacích, ze kterých neplynou přímé výhody,
- být si vědom/a výhod spolupráce s ostatními pro řešení uvedených problémů,
- respektovat odlišné názory a pohledy na svět,
- být solidární s lidmi v tíživé situaci.

3.1.8. Hlavní témata Globálního rozvojového vzdělávání

- Globalizace a vzájemná závislost jednotlivých částí světa
- Lidská práva
- Globální problémy
- Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

Z hlavních principů GRV zdůrazňeme otevřenost, kritické myšlení a ochotu k celoživotnímu vzdělávání. Jde o princip, jenž je na počátku 21. století naprosto průřezový.

3.2. Souvislost mezi čtenářskou gramotností, východisky tzv. Bílé knihy a cíli Globálního rozvojového vzdělávání

Podle dokumentu České školní inspekce *Čtenářská gramotnost jako vzdělávací cíl pro každého žáka* se dočteme: Čtenářská gramotnost znamená schopnost porozumět psanému textu, přemýšlet o něm a používat jej k dosahování určitých cílů, k rozvoji vlastních schopností a vědomostí a k aktivnímu začlenění do života společnosti.

Zároveň uveďme ještě definici Výzkumného ústavu pedagogického (dále jen VÚP⁹), dle které je „čtenářská gramotnost celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, schopnostmi, dovednostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních a sociálních kontextech“.

V dokumentu tzv. Bílá kniha je uvedeno: „cílem 1. stupně základního vzdělávání je vytváření předpokladů pro celoživotní učení... osvojování gramotnosti jako nástroje dalšího úspěšného vzdělávání, postupné utváření uceleného pohledu na svět včetně vztahu k životnímu prostředí, založeného na citlivém, znalostním a aktivním přístupu k jeho ochraně, kultivace žákovy osobnosti (jeho postojů, hodnotových orientací a zájmů) a podpora zdraví.“

Na základě výše uvedeného identifikujeme následující průsečíky mezi čtenářskou gramotností, východisky tzv. Bílé knihy a cíli GRV:

- celoživotní vzdělávací proces;

---

⁹ VÚP (Výzkumný ústav pedagogický) se zabývá koncepcí všeobecného vzdělávání a otázkami jeho dalšího rozvoje v etapě počátečního vzdělávání. Divize VÚP připravuje vzdělávací dokumenty celostátní platnosti pro mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, základní umělecké školy, gymnázia a školy jazykové a poskytuje jim metodickou pomoc a konzultační i poradenský servis. Divize VÚP se podílí na řešení úkolů obsažených v Dlouhodobých záměrech vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky – Podíl Výzkumného ústavu pedagogického na plnění úkolů

- utváření uceleného pohledu na svět;
- aktivní přístup;
- budování hodnot.

3.3. Podpora mezinárodních a národních organizací

3.3.1. OECD

Česká republika se stala členem 21.12.1995. Cílem organizace OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Dva základní dokumenty této organizace, týkající se tématu GRV jsou Pařížská deklarace o efektivnosti pomoci (2005) a Accra Agenda for Action (2008). Je v nich zdůrazněna potřeba zvýšení podpory obyvatel dárcovských zemí pro rozvojovou spolupráci a doporučení vedoucí ke zvýšení povědomí obyvatel o stavu rozvojových zemí.

3.3.2. Evropská unie

Této práci se nejvíce týká dokument Evropský konsensus o rozvoji¹⁰. V roce 2007 přijala Rada EU ještě jeho dodatek Evropský konsensus o rozvoji: příspěvek k rozvojovému vzdělávání a zvyšování informovanosti. Z doporučení určených organizacím občanské společnosti, jejichž propojení s Národní strategií globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015 je zřejmé, vyberme následující:

- Věnovat zvláštní pozornost významu rozvojového vzdělávání a zvyšování informovanosti pro organizační strategie a rozpočty a programy, projekty a činnosti veřejných komunikací, které umožní veřejnosti získat hlubší kritické povědomí o rozvoji a zvýšit její informovanou a kvalifikovanou účast na vývoji v celosvětovém i místním měřítku.

---

¹⁰ Dne 20. prosince 2005 podepsali předsedové Komise, Parlamentu a Rady nové prohlášení o rozvojové politice EU pod názvem „Evropský konsensus“. Konsensus poprvé za padesát let spolupráce definuje společné zásady, jimiž se EU a její členské státy na základě doplňkovosti budou řídit při provádění svých rozvojových politik.

- Vyvinout a provádět strategie a vyčlenit příslušný objem zdrojů na efektivní a cílenou propagaci rozvojového vzdělávání a zvyšování informovanosti, zejména ve vztahu k odvětví formálního i neformálního vzdělávání, odborníkům v této oblasti a k médiím.
- Vybudovat partnerství a skutečnou spolupráci s odborníky a tvůrci rozhodnutí ve formálních i neformálních systémech vzdělávání a v médiích, umožnit zařazení otázek rozvoje a zásad rozvojového vzdělávání a zvyšování informovanosti do probíhajících politik a postupů těchto systémů a do médií.
- Zajistit strukturované, průběžné a podporované procesy spolupráce mezi jednotlivci a organizacemi na Jihu a formálními a neformálními vzdělavateli, výzkumnými pracovníky a médií v Evropě, které umožní veřejnosti reagovat na výzvy odstranění chudoby a zajištění udržitelného rozvoje a přispět k jejich uskutečnění.
- Provést a veřejně zpřístupnit hodnocení a posouzení dopadů strategií, programů a projektů rozvojového vzdělávání a zvyšování informovanosti. Tato hodnocení a posouzení dopadů by měla obsahovat odkaz na jasně definované normy kvality, kterých je nebo by mělo být dosahováno ve vztahu k užitým procesům zapojení, k efektivitě, účinnosti, transparentnosti a ekonomicky nejvýhodnějším řešením.
- Doporučovat a podporovat kritický a akademicky přínosný výzkum v oblasti rozvojového vzdělávání a akademické kurzy ve všech zemích EU a propagovat sdílení a výměnu zkušeností v oblasti rozvojového vzdělávání a zvyšování informovanosti mezi univerzitami, akademickými kanály a skupinami expertů.

3.3.3. Spolupracující subjekty

Nevládní neziskové organizace jsou nedílnou součástí zapojování GRV do výuky v českých školách a jak vyplývá z výše uvedeného i v zemích Evropy. České fórum pro rozvojovou spolupráci (dále jen FoRS¹¹) je tuzemskou platformou nevládních neziskových organizací. Nad touto platformou je již výše zmíněný CONCORD. Hlavním úkolem je koordinace GRV. Své finance čerpají neziskové organizace přes každoroční výběrové

---

¹¹ České fórum pro rozvojovou spolupráci – je zájmové sdružení českých nevládních neziskových organizací, které se zabývají rozvojovou spoluprací, rozvojovým vzděláváním a humanitární pomocí. Mezi jeho cíle patří především podpora spolupráce členů sdružení a zastupování jejich zájmů navenek

řízení České rozvojové agentury v rámci dotačního titulu „Globální rozvojové vzdělávání a osvěta“. Do roku 2010 bylo toto řízení vyhlašováno Ministerstvem zahraničních věcí ČR.

Je třeba zmínit, že státní organizace se velkou měrou na celém GRV také podílejí. V době konání panelové diskuze, v prosinci 2012, však nebyl na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy nikdo konkrétní, kdo by měl na starosti Národní strategii globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015 (PaedDr. Pastorová Markéta - garant vzdělávací oblasti Umění a kultura a průřezových témat, Národní ústav vzdělávání, 4.12.2012).

3.4. Východiska Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015

3.4.1. Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015

Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 vznikla zejména proto, že v porovnání s ostatními partnerskými zeměmi (OECD, EU) je v České republice nízké povědomí o tom, co je extrémní chudoba a spolupráce v kontextu globálních otázek. Problémy rozvojových zemí se většinou české veřejnosti jeví jako vzdálené a tím pádem jejich životů se netýkající (Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015).

Jelikož sílila potřeba zastřešení a řešení této situace, vznikl tento dokument v součinnosti s MŠMT, MZV a České rozvojové agentury. Nutno zmínit, že překrývání východisek Globálního rozvojového vzdělávání a východisek a předpokladů rozvoje vzdělávací soustavy v tzv. Bílé knize České republiky je zjevné (viz kapitola 3.3 této bakalářské práce).

Dokument Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 – 2015 se dělí na analytickou a strategickou část. V úvodní části je vysvětlen původ myšlenky GRV a průběh jeho uvádění v život. V analytické části je naprosto detailně a srozumitelně pojednán a definován termín globální rozvojové vzdělávání. Část strategická je více praktická. Konkrétně pojmenovává kroky a strategie šíření GRV. Strategie se snaží reagovat na analyzovaná fakta tak, aby se Česká republika do roku 2015 přiblížila v oblasti globálního rozvojového vzdělávání vyspělým zemím západní Evropy. Rok 2015 je definován již zmíněným dokumentem „Evropský konsensus“.

V dokumentu je také zmíněna a reflektována reforma školství proběhnuvší v naší republice. Především tzv. Bílá kniha, decentralizace školství (formou ŠVP) a navazující strategické dokumenty. Jeho hlavní funkcí je, samozřejmě, být zastřešujícím dokumentem a odrazovou platformou celého GRV. V neposlední řadě poskytuje výčet všech zúčastněných na jeho přípravě a realizaci.

3.4.2. Možnosti implementace Globálního rozvojového vzdělávání

Hlavním opatřením, které nastiňuje dokument Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015 je tedy začlenění všech principů a tematických okruhů GRV do roku 2015 jako přirozené součásti konceptu celoživotního učení do vzdělávacích programů na všech úrovních vzdělávacích systémů ČR. Každý návrh zároveň navrhuje pověření konkrétního orgánu či ústavu, respektive neziskové organizace. Čili jasné delegování pravomoci a zároveň odpovědnosti konkrétního subjektu za daný úkon.

Je tedy třeba zajistit informovanost pracovníků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, profesních asociací (učitelů a ředitelů) a odborů školství krajských a obecních úřadů o GRV. To vše má na starosti MŠMT, krajské a obecní úřady.

Jako další nezbytnost se jeví zapracování cílů, principů a hodnot GRV do všech kurikulárních dokumentů. To ovšem předpokládá revizi Rámcového vzdělávacího programu (RVP) a přítomnost průřezových témat v duchu GRV. To by měl zajistit Výzkumný ústav pedagogický (VÚP) a Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV).

Je třeba vytvořit a nabídnout pedagogům škálu moderních výukových materiálů o GRV; toto by mělo zajišťovat MŠMT, NÚOV, VÚP.

Jako nezbytný krok se jeví i umožňování praxe a následků budoucím pedagogům na školách, které jsou příkladem dobré praxe se začleněním GRV a umožňování tvorbu seminárních, bakalářských, diplomových a doktorských prací s touto tematikou. Toto by měly mít na starosti vysoké školy připravující budoucí učitele. V tomto kontextu je zajímavé, jak se propojuje sdílení dobré praxe se zprávou společnosti McKinsey and Company „Klesající výsledky českého školství: fakta a řešení“. Jde o kapitolu týkající se ředitelů škol. Ve zprávě autoři navrhuje, aby se podporovaly kontakty mezi řediteli a sdílení jejich zkušeností, jelikož 10-20% zkoumaných ředitelů používalo poznatky nabyté v cizí zemi. Kontakty mohou být buď osobní, či pomocí online nástrojů. Sdílení dobré praxe se tedy jeví jako užitečný nástroj pro české školství obecně.

V neposlední řadě je v dokumentu vytyčeno opatření zajišťující promítnutí problematiky GRV do oborů, jež utvářejí veřejné mínění. Například humanitní studia, mediální studia a přírodovědní obory. Gestorem tohoto opatření jsou vysoké školy.

Z výše uvedeného vyplývá, že každá konkrétní škola, respektive vedení má na starosti vypracování, popřípadě revizi školního kurikula tak, aby odpovídalo cílům Globálního rozvojového vzdělávání.

Dále má management školy možnost podílet se na sdílení tzv. dobrých praxí a to buď prezenční či online formou (online formou rozumíme např. tvorbu interaktivního fóra zajišťujícího distanční e-learning).

V neposlední řadě má management školy povinnost a možnost zajistit svým pedagogům kvalitní výukové materiály o GRV.

3.5. Management Globálního rozvojového vzdělávání

Jelikož je práce zacílena na management škol, je třeba pojmut a propojit manažerské funkce s tématem práce. Manažerské funkce jsou typické činnosti, které manažer vykonává, aby zajistil úspěch své práce. Jsou jimi plánování, organizování, výběr pracovníků, vedení lidí a kontrola.

3.5.1. Plánování

Plánování předchází všem ostatním manažerským funkcím a jeho cílem je plán. Na úrovni dlouhodobého plánování bychom mohli mluvit o revizi školního kurikula s ohledem na GRV cíle, případně o naplnění Národní strategie. Na úrovni střednědobého plánování bychom mohli uvést jednorázové opakující se akce GRV v rámci organizace celého školního roku a na úrovni krátkodobé kupříkladu téma GRV pro daný školní rok.

Pokud jde o plánování z hlediska úrovně rozhodovacího procesu, se strategickými plány školy by měl být seznámen každý nově příchozí zaměstnanec, případně by mohly být uveřejněny na webových stránkách školy. Taktické plánování se odehrává na každé schůzce vedení předmětových skupin s vedením školy a operativní plánování se provádí například při každoroční autoevaluaci učitelů.

3.5.2. Organizování

Organizování znamená vybudování takové organizační struktury, která vytvoří ideální prostředí pro spolupráci jednotlivců i skupin při dosahování vytyčených cílů. Nejen z hlediska zapojování GRV je tedy nutné vymezit, kdo má co na starosti a bude zodpovědný za výsledky. (Konkrétní osoba koordinující zapojení GRV?) Je třeba zajistit fungující komunikační kanály k řešení problémů. (Pravidelné informační schůzky?) V neposlední řadě má organizování zajistit odstraňování překážek vedoucích k cíli. (Nedostatečná motivace pedagogů ke GRV?)

3.5.3. Výběr pracovníků

V této manažerské funkci jde o získávání schopných zaměstnanců, jejich adaptaci v novém prostředí či udržení na zvolené pozici. Již při výběru nových pracovníků lze zohlednit obeznámenost s pojmem GRV či na něj včas upozornit. To ovšem plně závisí na tom, jak se k problematice GRV staví management té které školy. Každopádně lze již při výběru zaměstnanců zohlednit ochotu ke vzdělávání, k týmové práci a hodnotový systém uchazeče. V rámci adaptace zaměstnanců je třeba je obeznámit s vizí školy, jež se může překrývat s východisky GRV. Autoevaluaci učitelů jsem zmínila při plánování, ale i zde je možnost jejího využití pro hodnocení práce zaměstnanců. Mluvím-li o udržení stávajících zaměstnanců, jistě bych mohla zmínit potřebu rozšiřování povědomí o globálních tématech jakožto jednu z motivačních možností. Styčná plocha s pojetím učitelství coby poslání je nasnadě. V neposlední řadě mají pedagogičtí pracovníci povinnost dalšího vzdělávání ukotvenu v zákoně.

3.5.4. Vedení lidí

Vedení lidí znamená jistě i jejich motivování či usměrňování k tomu, aby vykonávali činnosti, které naplní cíle organizace. Nejenže vnitřní přetváření škol je jedním z témat Bílé knihy České republiky a Národní strategie GRV 2008-2015, ale je také založeno na správném vedení a motivování lidí. Spolehne-li se na motivaci, znamená to, že námi požadovanou činnost dáme do souvislosti s vnitřními potřebami jedince. (Plamínek, 2007) Úkolem manažera tedy bude vybrat pro člověka úkol, který mu „vyjde vstříc“ – tzn. uplatníme Zlaté pravidlo. (Plamínek, 2007)

3.5.5. Kontrola

Podstatou kontroly je objektivní hodnocení vykonané práce a její případná konstruktivní korekce, aby bylo dosaženo vytyčených cílů. Kontrola musí mít předem daná kritéria. Při kontrole se můžeme opřít o naplánované cíle a jejich plnění. I zde lze zmínit autoevaluaci učitelů.

3.5.6. Delegování jako jedna z manažerských kompetencí

Moderní výzkumy ukazují, že se mění role ředitele školy a to v tom směru, že má na výsledky žáků větší vliv, než se dříve předpokládalo. (Trojan, 2012) Toto zjištění se týká direktivního způsobu vedení školy, přičemž veškerá zodpovědnost neleží pouze na řediteli, nýbrž i na jeho spolupracovnících (zástupci, vedoucí předmětových komisí). A v tom je právě klíč k delegování. Vědomí toho, komu můžeme a máme delegovat tu kterou záležitost. Námi oslovený si zároveň musí být vědom i odpovědnosti, která je s předáním problému spojená. Čili náš spolupracovník, kterému chceme delegovat, musí být schopen a ochoten věc zvládnout a je si vědom, že tím přebírá za vše plnou odpovědnost a my budeme očekávat pouze výstup.

Při participativním stylu řízení nadřízený respektuje názory podřízených, důvěřuje jim a zapojuje je do řízení. Nechává prostor pro vlastní realizaci jimi vytyčených cílů (Veber, 2009) Máme zde dva styly vedení, které však definují pojem delegování a oba s ním pracují. Pojem kompetence má dvě konotace. Za prvé znamená schopnost a možnost, za druhé oprávněnost k něčemu. Jsme-li tedy ředitelé školy, jsme kompetentní k výkonu funkce – tzn. máme dostatečnou kvalifikaci a předpoklady, abychom vykonávali. A jsme také kompetentní svěřit např. zástupci určitý úkol – tzn. jsme oprávněni a můžeme tuto činnost po něm chtít.

3.5.7. Image školy

Jde o souhrn všech představ, poznatků a očekávání spojených s daným vzdělávacím subjektem, s učiteli nejen současnými, ale i s bývalými, se studenty nejenom současnými, ale i s absolventy a jejich předpokládanými znalostmi. (Štefko, 1999)

Znamená souhrn všech představ o organizaci a nemusí jít jen o celek. Týká se i určitého vzdělávacího programu či jakéhokoli produktu školy.

Je výsledkem prezentace, či vnímání prezentace školy veřejností. Představuje určitou zkratku zhodnocení školy a skládá se z objektivních i subjektivních, správných, ale i

nesprávných představ, postojů a zkušeností jednotlivce a skupiny lidí o určité firmě či škole nebo vzdělávacím programu. Prochází vývojem, je měřitelná a přes určitou stabilitu je i ovlivnitelná v rámci dlouhodobé koncepce. (Eger, 2007)

Je tedy zapojování GRV otázkou vylepšení image školy? Jak tento aspekt vnímají konkrétní ředitelé škol? Může v dnešním globalizovaném světě vylepšit image školy fakt, že ve svém kurikulu zmiňuje, řeší a přibližuje žákům hlavní globální problémy? Mají klienti školy (rodiče a žáci) zájem řešit ve škole svět jako celek a úlohu každého jednotlivce v něm?

3.5.8. Kariérní řád

Standard učitele (SU) je základem nově připravovaného kariérního systému (KS) pro učitele mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol. SU shrnuje požadavky státu, jakožto „největšího zaměstnavatele“ učitelů, na jeho osobnostní kvality, profesní dovednosti a jejich rozvoj v celém průběhu učitelovy kariéry.

Pojetí SU s vazbou na KS je v rámci Evropy unikátní a sdružuje cesty uplatněné v dalších evropských zemích – odráží a akcentuje kvalitu práce učitele a rozsah jeho působení.

Kariérní systém je postaven na třech kariérních cestách

1. Cesta rozvoje profesních kompetencí
2. Cesta směřující ke specializovaným pozicím ve školách
3. Cesta směřující k funkčním pozicím

3.5.9. Motivace

Hraje stále větší úlohu při správném vedení organizace. Nejde pouze o motivaci finanční, ale i ve formě výzev, hmatatelných výsledků práce

Jde o soubor činitelů, které člověka podporují, či jej utlumují.

Motiv na rozdíl od stimulu je vnitřní pohnutka a uspokojuje zájmy motivovaného.

Ideálním cílem manažera je sjednotit vnější stimuly s vnitřními pohnutkami spolupracovníků.

Stimul je vnější podnět. Působí krátkodobě a vyvolává příznivou motivaci.

3.6. Panelová diskuse Náš společný svět

Dne 4.12.2012 jsem se účastnila workshopu a panelové diskuse organizace Člověk v tísni. Cílem tohoto setkání bylo obeznámení účastníků se situací GRV v České republice, s cíli a záměry organizace Člověk v tísni v tomto směru a v neposlední řadě se stanovisky zástupců státní správy (PaedDr. M. Pastorová za Národní ústav vzdělávání a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; M. Konrád za Ministerstvo zahraničních věcí) a odborné pedagogické obce (PhDr. J. Stará, Ph.D. za Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy).

Náplní tohoto projektu organizace Člověk v tísni je právě začlenění GRV do českých škol. Projekt je zaměřen na znalosti, dovednosti a postoje žáků a zároveň také na ustavení ideálního nástroje pro šetření změn postojů. Doposud byly využity zejména dotazníky a aktivity v hodinách.

Dílčím cílem projektu je pak dlouhodobé a udržitelné propojení ŠVP a GRV. Zde opět zdůrazňujeme propojenost s opatřeními navrhovanými v dokumentu Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015.

Důvodem, proč je zmíněno konání této události, je teoretické propojení stran, které by se v ideálním případě měly na implementaci GRV podílet, a to:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – hlavní a celorepublikový garant;
- Ministerstvo zahraničních věcí – hlavní poskytovatel financí;
- odborná pedagogická obec – garant vzdělání a přípravy budoucích pedagogů;
- Centrum školského managementu – garant manažerského vzdělání pracovníků vedení škol.

Zde je také původ hypotézy, jíž se tato práce také zabývá – a to vedení škol nejeví o GRV zájem.

4. VÝZKUMNÁ ČÁST

4.1. Východiska

Vyzkoumat potřebná data vedoucí ke zjištění povědomí o tom, nakolik je vedení škol obeznámeno s problematikou Globálního rozvojového vzdělávání, případně jakým způsobem je GRV do školního kurikula zapojeno, znamená několik kroků. Zprvé zformulovat si otázky a následně je sestavit do dotazníku pro zaměstnance škol. Zadruhé ověřit dotazník na blízké osobě a následně na předvýzkumu a tím zjistit, je-li nutné otázky přeformulovat, či jinak celý dotazník předělat.

Dalším logickým krokem je samotný sběr dat. Důležitým krokem je stanovení metody pro výběr respondentů, kteří nám potřebná data poskytnou. V případě této práce se jedná o metodu náhodného výběru, jež ovšem v průběhu sběru dat musela být nahrazena. A na závěr je třeba sebraná data zpracovat a interpretovat a vyvodit z nich nosné a validní závěry. V ideálním případě z nich vyvodit doporučení, vytyčená v ideovém a prováděcím projektu.

Na počátku je tedy třeba stanovit **výzkumný problém**. Ten vyplývá z tématu bakalářské práce a z jejího cíle. Je jím tedy zjistit, zda je vedení škol (a v neposlední řadě i ostatní zaměstnanci škol) obeznámeno s problematikou GRV. Popřípadě nakolik je samotné vedení zapojeno do procesu začleňování GRV do školního kurikula a praktické výuky. Pokud je na škole GRV zapojeno, v čí kompetenci je a jakou má podobu? Existují nějaké zásadní problémy a překážky při zapojování?

Jak je uvedeno výše, jako nástroj výzkumu poslouží dotazník. Dotazník zajistí samotný **sběr dat**. Je převeden do google dokumentu. Dotazník celkem obsahuje 11 otázek, převážně otevřeného typu. Tyto zaručují respondentovi prostor k vyjádření, aniž by mu predestíraly jakékoli možnosti. Uzavřené otázky umožňují respondentovi odpovědět rychle na základě navržených odpovědí. Dále pak dotazník obsahuje otázky kombinované – tzn. takové, ve kterých může respondent zvolit jednu či více variant a v případě potřeby doplnit variantu vlastní. První dvě otázky jsou identifikátory a umožňují získaná data zařadit do souvislosti. Otázka 3 je jakýmsi rozcestníkem. Na základě odpovědi na ni zjistíme konkrétní představu respondenta o problematice Globálního rozvojového vzdělávání. V prováděcím projektu bylo zamýšleno opřít dotazník o telefonické interview. Po

předvýzkumu a telefonickém dotazování neziskových organizací (které byly nakonec pro širší tématu z práce vyňaty) však bylo zjištěno, že většina respondentů shledává dotazník v emailové formě schůdnější. Dává dotazovanému klid na rozmyšlení odpovědi a svobodu volby doby, ve kterou chce odpovídat. Pro předvýzkum, na rozdíl od samotného výzkumu, není nutné vybírat respondenty určitou sociologickou metodou. Je možné požádat o zpětnou vazbu osobu blízkou či oslovit respondenta z cílové skupiny, avšak není třeba jej předem vybrat na základě specifické metody, jelikož zatím nejde o výzkum samotný a nosný.

Zmíněný dotazník pro vedení škol jako základní nástroj výzkumu, je vložen jako příloha k práci.

Každý nástroj výzkumu má svá úskalí. Jak je uvedeno výše, po předvýzkumu bylo od telefonického dotazování upuštěno.

Internetová komunikace naproti tomu poskytuje anonymitu a svobodu, ale tyto dvě se mohou obrátit proti tazateli, rozhodne-li se respondent nereagovat na dotazník. Dále je důležité ověřit aktuálnost internetového kontaktu a vyhledat takový kontakt, který je co nejkonkrétnější. V tomto případě se nespokojit s obecnou školní, respektive adresou organizace, ale vyhledat adresu konkrétní osoby.

Virální šíření dotazníku pomocí sociálních sítí má za výhodu relativně dostačující návratnost, na druhou stranu pak postrádá uvedení do kontextu výzkumu a metodologický výběr respondentů. Jde o umístění dokumentu na stránku sociální sítě a tento se pak šíří bez vědomí a úsilí autora sdílením.

Původní výběr respondentů vycházel z rejstříku škol. Sociologickou metodou byl zvolen náhodný výběr. Metoda náhodného výběru se opírá o pevné matematické mechanismy a zajišťuje kredibilitu výsledku. V tomto případě byl výběr respondentů opřen o tabulku náhodných čísel, jež je přílohou publikace *„Úvod do pedagogického výzkumu“* (Gavora, Brno 2000). Podle tabulky bylo postupně vybráno sedmdesát škol. Přiřazením tabulkového čísla k pořadovému číslu školy v Rejstříku škol a školských zařízení jsme získali organizaci vhodnou k oslovení. Další informací, potřebnou pro výzkum a uvedenou v rejstříku škol, bylo jméno ředitele nebo ředitelky školy. Po zadání celého jména do internetového vyhledávače jsme následně dosáhli na webovou stránku školy a z jejího úvodu bylo možno se dobrat až konkrétní emailové adresy. Výběr respondentů byl na závěr výzkumu ponechán virální formě šíření po sociálních sítích.

4.2. Vlastní výzkum

Vlastnímu odeslání dotazníků a dotazování telefonickou cestou, předcházeli předvýzkum. Proběhl za pomoci mých kolegyně, spolužaček z Centra školského managementu, studenta České zemědělské univerzity a za předvýzkum také zpětně považujeme celou první formu dotazníku a oslovení neziskových organizací. Tato situace má dva důvody. Zaprvé návratnost dotazníků odeslaných cestou elektronické pošty na adresy škol, vybraných náhodným výběrem, se ukázala jako mizivá. Z toho důvodu nebylo možné výzkum vyhodnotit a na základě zpracovaných dat vyvodit závěry. Zadruhé na základě konzultace s vedoucím práce bylo zjištěno riziko odbočení od tématu práce. Hrozilo ponoření do pedagogiky. Bylo tedy žádoucí přepracovat dotazník, vynechat z výzkumu neziskové organizace a zaměřit se na problematiku managementu. Jako další cesta byla zvolena komunikace skrz sociální sítě, které jsou v dnešní době součástí života většiny populace. Facebook používá 3.333.420 “lidí, kteří žijí v České republice” (Zdroj: Facebook). Předvýzkum dále ukázal, že forma a obsah průvodního slova jsou nanejvýš důležité. Online google dotazník, posílaný emailovou cestou, obsahoval v úvodu omluvu respondentovi za část jeho vzácného času, poděkování za poskytnutí jeho odpovědí a řádné vysvětlení účelu dotazníku.

K samotnému výzkumu došlo na přelomu února a března 2013, k druhé vlně na přelomu března a dubna, ke třetí pak na přelomu září a října. Emailovou cestou bylo odesláno na sedmdesát online dotazníků s průvodním dopisem na adresy, získané na základě náhodného výběru. Po uplynutí jednoho týdne a obdržení šesti reakcí na dotazníky bylo nutné přeformulovat průvodní dopis k online dotazníku (zesílena žádost a omluva za obtěžování) a znovu přeposlat dotazník na původních sedmdesát adres, aby byla zachována metoda náhodného výběru a opakovatelnost metody. Po uplynutí dalších sedmi dní, přišlo celkem osm reakcí ředitelů nebo ředitelek škol. Po konzultaci s vedoucím práce bylo tedy znovu nutné přeformulovat průvodní dopis a znovu přeposlat online dotazník na původních sedmdesát adres. V několika případech bylo třeba nalezené adresy aktualizovat, neboť nebyly funkční. Celkem tedy bylo odesláno přes dvě stě dotazníků.

Jak bylo uvedeno výše, na základě tohoto výzkumu, zpětně vyhodnoceného jako předvýzkum, nebylo možné výzkum uzavřít. Následovalo přeformulování a doplnění

dotazníku, vynechání neziskových organizací z respondentů a zavěšení dotazníku na sociální síť s patřičným průvodním dopisem.

Nové dotazování probíhalo na přelomu prosince 2013 a ledna 2014. Omezujícím faktorem dotazování byl zejména nezájem některých dotazovaných zodpovědět dotazník a „kliknout“ na jeho automatické odeslání a vyhodnocení.

4.3. Zpracování získaných dat

Před samotným zpracováním si připomeňme hypotézu:

Problematika Globálního rozvojového vzdělávání stojí na okraji zájmu vedení škol.

Zpracování získaných dat následuje po jejich sběru a utřídění. Nejprve si tedy uvedme charakteristiku respondentů.

V konečné verzi výzkumu byli přes sociální síť a emailovou cestou osloveni zaměstnanci škol.

Respondentů 45 – tzn. 64% z původně zamýšlených 70 respondentů

Pracovní zařazení

Zástupce ředitele 3

Výchovná poradkyně 1

Učitel/ka 33

Ředitel/ka 4

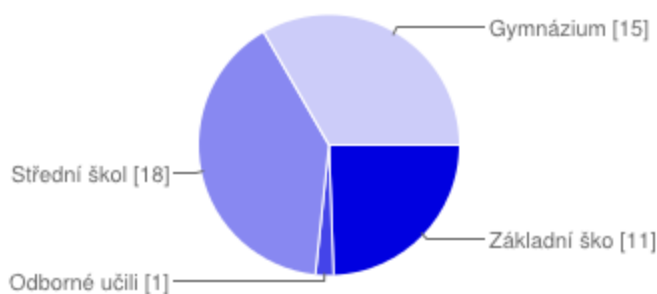
Učitel/ka odborných předmětů 2

Školní metodik prevence 1

Koordinátor EVVO 1

Celkem tedy 7 respondentů z oblasti školského managementu.

V grafu č. 1 je zobrazeno zastoupení účastníků výzkumů dle konkrétního typu školy

Základní škola   **11**   24 %

Odborné učiliště   **1**   2 %

Střední škola   **18**   40 %

Gymnázium   **15**   33 %

Vlastní definice GRV jednotlivých účastníků výzkumu se projevily v odpovědích na třetí otázku. Konkrétně byly vlastní definice GRV následující:

- Pomocí metody kritického myšlení vzbudit v žácích zájem o oblast rozvojového světa; o oblast, která se jich také může týkat;
- Utvářet postoje žáků směrem k dění okolo nich
- Informace o životě lidí v rozvojovém světě;
- Uvědomění si propojenosti světa
- Učení se odpovědnosti, spravedlnosti a toleranci k odlišným způsobům života
- Hrůza z toho, že zase budeme překopávat ŠVP
- Pochopení problémů lidstva
- Seznámení se globálními problémy
- Nutnost
- Průřezové téma, týkající se každého učitele i studenta
- Celoživotní vzdělávání
- Výuka o současných problémech lidstva v oblasti lidských práv; udržitelného životního prostředí a krizového řízení likvidace katastrof globálního rozsahu
- Vzdělávání ve vidění světa v souvislostech
- Vzdělávání v oblasti globálních problémů s lokálním dopadem

- Směřování dětí k aktivnímu způsobu života, utváření hodnotového systému
- Vysvětlit žákům, že běžný standard naší společnosti není běžný na celém světě a že každý z nás může ovlivnit, co se děje v jiných částech světa
- Učit žáky pochopit propojenost celosvětových ekonomických, hospodářských a ekonomických oblastí
- Učí empatii k odlišným etnikům a pomoc strádajícím zemím
- Vzdělání směřující k tomu, aby se rozvojové země staly vyspělými bez neustálé pomoci bohatších zemí; aby vzdělaly svou populaci a byly schopny udržitelného rozvoje
- Příspěvek k rozšíření všeobecného rozhledu; k omezení vlastního konzumu
- Problematika celého světa – právo, ekologie...
- Otevření se ostatním kulturám
- Učení v souvislostech
- Solidarita, empatie
- Změna postojů a životního stylu
- Nevím a nezajímá mne to
- Schopnosti a dovednosti jak řešit globální problémy
- Nevím, co to je, slyším o tom poprvé
- Těch termínů je v poslední době dost, může to znamenat cokoli
- Vytváří prostor pro myšlenkové procesy bez evaluačního aspektu
- Lidé nebudou lhostejní k sobě, přírodě, odlišným kulturám a rasám a národům
- Vede k pochopení nutnosti zapojit se do řešení problémů světa
- Nic pro mne neznamená
- Učivo ZSV
- Znalosti, dovednosti a postoje nutné k pochopení současného světa
- Naprosto netuším

Pro srovnání s provedeným výzkumem si uveďme jednu z definic Globálního rozvojového vzdělávání: *Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který přispívá k pochopení rozdílů a podobností životů lidí v rozvojových a rozvinutých zemích a usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které je ovlivňují. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních*

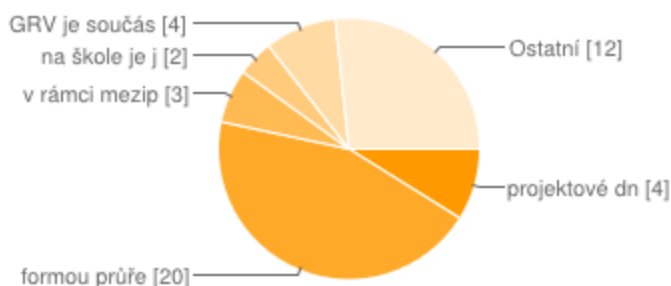
problémů. Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí odpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život.

Jak vyplývá ze shrnutí odpovědí, většina z nich se překrývá s definicí GRV. Jsou pak také zastoupeny odpovědi potvrzující hypotézu o okrajovosti GRV a dokonce i odpovědi odmítající GRV jako nadbytečnou práci.

Na otázku zda je GRV zapojeno do Školního výukového plánu (ŠVP) se vyskytly všechny varianty odpovědi (nevím, asi ano, asi ne, ne).

- Ano, je začleněno do předmětů Ekologie, Občanská nauka, Zeměpis a Sociální a profesní komunikace
- Asi není
- Je a není – už jsem si termín vyhledala na Google
- Asi ano
- Ne
- ŠVP je zlý sen, na který se mi již podařilo zapomenout
- Částečně
- Nevím
- Ve volitelném semináři ZSV
- Jako samostatné GRV ne, témata jsou včleněna do předmětů
- Částečně v občanské výchově

Graf č. 2 zobrazuje zapojení GRV na školách účastníků výzkumu.

projektové dny	4	9 %
formou průřezových témat	20	44 %

v rámci mezipředmětové spolupráce	3	7 %
na škole je jeden (či více) pedagog, který/á se specializuje na GRV	2	4 %
GRV je součástí většiny předmětů	4	9 %
Ostatní	12	27 %

K otázce o důležitosti zapojování GRV do ŠVP se účastníci výzkumu vyjádřili následovně:

Ano je, protože žijeme ve světě a jsme jeho součástí; nic na zemi není samo o sobě a vše je propojené, pokud má člověk pocit, že nemá problémy a že ty vzdálené problémy jiných lidí či jiných zemí se ho netýkají - chyba, dnes se ho netýkají, zítra budou... atd.

Nutno mít přehled o celosvětovém dění a uvědomit si, jaký dopad má na okolí můj životní styl

Ano kvůli rozvoji všeobecného přehledu

Směřování dětí k zodpovědnosti a aktivnímu přístupu k životu, utváření hodnotového systému

Učí toleranci, respektu, pomoci druhému nastoluje otázky a nutí k aktivnímu přístupu

Týká se mé aprobace, proto je to důležité ano, žáci by měli vědět, že jsou součástí světa a že problémy na druhé straně světa se mohou stát i jejich problémy a měli by vědět proč.

Ano, aby bylo ukotveno v ŠVP a vyučovalo se systematicky, nikoli nárazově

Ano, přispívá k všestrannému rozhledu žáků

Ano, viz první otázka

Ano, v dnešním globalizovaném světě je třeba předcházet fobiím z islamizace, xenofobii a naopak podporovat udržitelný způsob života

Ano, pro praxi uvědomění si globálních souvislostí v různých oblastech

Ano, kvůli osobní odpovědnosti

Naprosto, v 21. století už prostě nestačí jen umět sčítat a odčítat.

asi ne, když o něm nevím

Ano, ale v dnešní době bychom možná měli začít v naší republice

Ano, svět je stále více propojený a žáci mají často předsudky.

Ano, lidé by měli vidět i dále než na území svého státu

Ano, jde o současný trend

Není

Některá témata jsou aktuální a zajímavá

Je důležité zvláště proto, že učí odpovědnosti za své chování a postoj k celosvětovým problémům.

Poznat život a problémy jiných

Ano, protože je to jeden z mála předmětů, který se zabývá především formováním osobnosti a platformou humanistických ideí v praxi. Zavedením do švp Se škola stává více otevřená realitě.

Ano, nežijeme na Zemi jen my, ale musíme znát důležité okolnosti života v dalších zemích, zejména tam, kam je potřeba nasměrovat nějakou podporu a pozornost

Ano, jsou zde zajímavá témata, která člověka donutí přemýšlet

Ano, globální pohled na svět kolem nás

Vytvoření ucelené představy a možnosti jak toto ovlivnit svou aktivitou pro rozhled

Ano, nežijeme v izolovaném světě, k pochopení vlastní identity a problematiky je důležité mít povědomost o tom, co se děje kolem nás částečně

Možná, ale neuvědomuji si to

Ano, protože dnes nelze žít izolovaně, vše souvisí se vším, jsme v globálním období, co se děje v Africe má vliv i na nás...

Ano. Žáci jsou často lhostejní, objevuje se rasismus, šikana. Je potřeba jim ukázat, že nežijeme izolovaně a problémy světa se nás dotýkají.

Nutnost vést k zodpovědnosti za důsledky osobního života nevydělují GRV jako něco zvlášť

Ano, jsme součástí globálního světa a ovlivňujeme ho, každá odpovědnost je důležitá

Ano, nutné pro informovanost a vybudování postoje

Pokud vrchnost rozhodla tak je důležité jí vyhovět

Ano, je to značně zeměpisná záležitost

Je důležité, aby žáci vnímali i problémy zemí třetího světa

K navazující otázce o důvodech „nedůležitosti“ zapojování GRV, se účastníci výzkumu vyjádřili následovně:

Komu úřad, tomu rozum

Je významné

Je důležité 3x

Myslím, že je důležité

Ano

Napsala jsem, že ano

Viz předchozí

Je zapojeno

Ne

Nevím

Není nedůležité

Je to otázkou přístupu jednotlivých pedagogů a mělo by se začít touto problematikou shora, čili GRV by mělo být naplno součástí výuky pedagogů

na vysokých školách

Bez odpovědi 4x

K další otázce týkající se konkretizace důvodů, proč není na školách účastníků výzkumu GRV zapojeno, odpověděli následující:

Neznalost/nezájem kolegů/vedení

Oficiálně to zapojené není, ale naráží se na to v mnoha předmětech, ale nevede se k řešení problémů – maximálně diskuse

Zatím nebylo řešeno začleněním do ŠVP

Možná, že je, ale jmenovalo se to před pěti lety jinak

Naše škola je orientována jiným směrem

Nepodařilo se mi dostatečně motivovat své kolegy

Není tlak shora

Odpovědi na tuto otázku potvrzují hypotézu o problematice GRV vnímané jako okrajové.

K otázce směřující na konkretizaci osob, do jejichž gesce agenda GRV spadá, odpověděli účastníci výzkumu:

Není určena konkrétní osoba, je to spíše předmět

Nikdo

Výchovná poradkyně

Učitelka Občanské nauky

Preventistka

Učitelka Ekologie

Psycholožka

Učitelka Sociální a profesní komunikace

Součást běžné výuky ZSV

Tým lidí, kteří se dobrovolně nad rámec svých předmětů problematice věnují

Konkrétní učitel

Já

Vyučující, kteří učí tento předmět

Asi ten, kdo se toho ujme

Dva koordinátoři

Koordinátor EVVO

Vyučující Společenských věd

Myslím, že by to neměl být jeden člověk, ale všichni vyučující

Součást směřování školy

Učitelé Zeměpisu

Každý sám

Ředitelka

K otázce týkající se specifikace problémů se zapojováním GRV, jsou-li, odpověděli účastníci výzkumu:

Málo hodin, rozmělněno do různých předmětů; myslím, že by bylo vhodné třeba dotace 1 hodina týdně co dva roky a kromě GRV by se učila ještě mediální výchova

Nedostatek času

Nedostatek materiálu na jednom místě

Omezená časová dotace pro ZSV

Nezájem vedení

Nedostatek aktivity a informovanosti vyučujících

Omezenost některých učitelů ve smyslu zájmu o problémy současného světa

V ochotě kolegů probírat tato témata se studenty

Než dojdou primáni k maturitě, bude tato zkratka zapomenuta, či lépe nahrazena jinou – podepřenou granty EU; a tak je to ve školství pořád dokola

Malá snaha

Moc široká problematika

Finance

Nezájem pedagogů i dětí, který souvisí s rutinou a podceněním aktuálnosti GRV

V naší škole ne

Ne, většinou vzbudí zájem

Vše se dá „odbýt“ nebo „prožít“

Ochotu a osvědčenost pedagogů

Vidím takovou spoustu problémů nejen českého školství, že zapojování GRV mi opravdu připadá jen jako střípky puzzle, jehož dílky by už potřebovaly vyměnit

Moc práce

Snad aby učitelé na 1. stupni neprobírali až moc velké problémy, které děti nemohou pojmout, vyhodnotit

Ve skutečném osobním přijetí učitele – je třeba, aby on už byl tím, kdo osobní odpovědnost převzal

Nedostatečné vzdělání učitelů v metodách práce

V odpovědích na tuto otázku se rýsují návrhy doporučení vedoucích k posunutí problematiky GRV z okraje do středu zájmu vedení škol.

K otázce na doporučení k usnadnění zapojování GRV na školách účastníků výzkumu, odpověděli:

Větší informovanost vedení školy

Větší informovanost pedagogů

Doručování publikací přímo do školy

Otevřít tuto otázku prostřednictvím předmětových komisí

Zúžit záběr témat

Rozvinutí diskuse o cílovém absolventovi, o smyslu naší práce, o pohledu na svět

Tematické semináře a workshopy

Proškolení pedagogů

Více financí na pomůcky

Vrátím se k předešlému bodu - je potřeba začít odspoda. Pokud u nás v dané chvíli učí na školách lidé, kteří to dělat nechtějí, mají "blbou" náladu, jsou na studenty a priori naštvaní, pokud ti lidé, co staví základy budoucí společnosti (což by učitelé měli být) jsou placení pod průměrem minima, nemůže se čekat, že to budou odborníci či lidé inovující a kreativní. O jakém GRV se můžeme bavit? Osobně se o to snažím. Ve svém předmětu (cizí jazyky, tam to jde samo sebou) GRV mám přítomné pořád. Není-li však jednotný postoj školy a kolegů k této věci, ani ve společnosti (tedy doma v rodinách), pak k řešení situací a problémů dochází málokdy

Ochota něco změnit

Zvýraznit důležitost GRV

Nepřetěžovat kantory papírováním

Finančně ohodnotit práci navíc

Věkové složení sboru

Vyhořelost

Mimoškolní programy

Zpracovat metodiku v rámci jednotlivých předmětů

Pro mne osobně je to cesta, jak po letech praxe nadchnout sama sebe a své studenty

Vydat jednotné osnovy a jednotné učebnice, aby bylo jasné, co vrchnost přesně chce

Větší apel na magistráty a vedení

Materiály pro 1. stupeň

Hotové přípravy, které se dají stihnout za jednu vyučovací hodinu

Jsme zapojeni do projektu Active Citizens; pomocí něho jsme získali informace, jak pracovat s žáky; máme projekty, které vedou žáky k pochopení ostatních; navázali jsme spolupráci se sdružením TAMTAM, které má na starosti ranou péči o hluché děti; žáci se sdružením pracují i přes školní rok; budeme pro ně pořádát akce (jedna už proběhla v zimě)

4.4. Zhodnocení a analýza zjištěných faktů

Ze shromážděných dat lze vyvodit jisté hodnocení a závěry. K tomu poslouží porovnání odpovědí respondentů a celková procentuální úspěšnost dotazování. V původním prvotním výzkumu bylo vybráno metodou náhodného výběru a následně osloveno sedmdesát respondentů. Dalším vývojem a konečným způsobem šíření dotazníků jsme získali odpovědi celkem 45 respondentů. Návratnost dotazníků je tedy 64%.

Nutno podotknout, že odpovědi na otevřené otázky, které se opakovaly, nebyly prepisovány. Plné znění všech odpovědí je však možno nahlédnout v příloze této bakalářské práce.

4.4.1. Pracovní zařazení respondentů

Co se procentuálního zastoupení respondentů týče, největší podíl zde mají učitelé, a to 73%. Management školy (ředitelé či jejich zástupci) je zastoupen zhruba 15%. Zastoupení v rozsahu 4% jsou učitelé odborného výcviku a 2% pak připadají na výchovné poradkyně, metodiky prevence a koordinátory EVVO (environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty). Z výsledků je zřejmé, že management školy zde není většinově zastoupen, ale i tak může výzkum posloužit a poskytnout obraz stavu zkoumané problematiky. I obeznámenost učitelů s problematikou GRV a jejich návrhy či názory mohou poskytnout vedení škol informace a v ideálním případě vodítka při případném zapojování Globálního rozvojového vzdělávání do škol. A jelikož právě to je jedním z cílů této práce, považujeme výzkum za validní sondu do této oblasti, nastiňující potřebu důkladného a propracovaného šetření.

4.4.2. Zastoupení typů škol

Jelikož odborná učiliště jsou zde zastoupena pouhými 2%, nelze ze sebraných dat vyvozovat míru zapojení GRV ani ochotu k jejímu zapojování, či hlavní úskalí se zapojováním spojená. Na druhou stranu celkové zastoupení středních škol obecně (gymnázia a střední školy) dosahuje 73%, což nám může poskytnout určitý obraz. Zastoupení základních škol je pak 24%.

4.4.3. Povědomí o pojmu globální rozvojová vzdělávání

Pouze 6 respondentů (13%) neposkytlo vlastní definici Globálního rozvojového vzdělávání. Pokud porovnáme definice respondentů s oficiální definicí GRV, zjistíme, že se v podstatě shodují a z toho vyplývá, že naprostá většina oslovených má o problematice správnou představu.

Doporučení: vhodným opatřením k ujednacení povědomí o obsahu GRV se jeví vytvoření kompletního, přehledného a efektivního výukového materiálu garantovaného MŠMT. Následovat by měl servis poskytnutý manažerům škol ze strany neziskových organizací. Konkrétními opatřeními by pak mohlo být pořádání kulatých stolů, seminářů, workshopů, konzultací. V neposlední řadě by mělo být ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vyžadováno propojení GRV a ŠVP, a to vytvořením pracovní pozice, jejíž náplní by byla implementace GRV. Pokud se jedná o doporučení o úroveň níž – tedy ve vztahu vedení škol, zaměstnanci; má management školy možnost k *implementaci změny* (zapojení Globálního rozvojového vzdělávání do školního kurikula) a překonání odporu vůči ní.

Tento proces lze ulehčit pomocí *kommunikace*, jejímž cílem by bylo vysvětlení logiky a potřeby změny, což vede k redukci odporu spolu s dostatečným poskytováním relevantních informací.

Dalším vhodným opatřením je *participace a zapojení*, čímž je možné eliminovat odpor ke změně tím, že zaměstnance zapojíme do zamýšlené změny a zbavíme je tím nejistoty.

V neposlední řadě je důležitá *podpora* poskytovaná zaměstnancům v době provádění změny a vzájemné naslouchání.

4.4.4. Zapojení Globálního rozvojového vzdělávání na školách

Ukazuje se, že nejčastějším typem zapojení GRV do školního kurikula jsou průřezová témata (44%). Nejméně častá je pak situace, kdy má GRV na starosti jeden či více konkrétních lidí (2%). Neopomenutelnou složkou je však také odpověď „ostatní“ (27%), ve které respondenti, bohužel, nespecifikovali svou formu zapojení a ochudili tím výzkum o možná další doporučení a návrhy.

Z odpovědí vyplynulo, že ať už je způsob zapojení GRV jakýkoli, většina dotázaných jej hodnotí jako fungující. Vyvozujeme tedy, že způsob plně záleží na typu, preferencích, vizi a kultuře školy. Pokud funguje motivovanost toho, kdo se rozhodne GRV zapojit, funguje také zapojování GRV v rámci daného typu školy.

Doporučení: Na základě výzkumu tedy ponechme způsob zapojování GRV plně v kompetenci managementu školy s tím, že je schopno tu kterou formu popsat a obhájit její výsledky.

4.4.5. Agenda zapojování Globálního rozvojového vzdělávání

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že převažuje situace, v níž není problematika GRV delegována na určitou osobu, na niž by se mohl kdokoli ve škole obrátit. Zdá se, že GRV se zabývá ten, kdo je právě ochoten. Je tedy otázkou, zda by k větší přehlednosti a tzv. prestiži Globální rozvojové problematiky nepřispěl jeden konkrétní koordinátor (či koordinátorka), mající na starosti veškeré záležitosti s GRV spojené. Ať už včlenění do ŠVP; komunikaci s nevládními organizacemi, které zajišťují proškolení pedagogů; případnou komunikaci s MŠMT a zřizovatelem na toto téma; pravidelná setkání učitelů nad aktuálním děním v této oblasti atd. Na druhou stranu, rozmanitost odpovědí na tuto otázku spolu s povědomím o GRV, vyplývajícím z tohoto výzkumu nás může vést k domněnce, že konkrétní osoba není pro zapojování GRV stěžejní. Proč tedy neponechat každé škole to, co pro ni funguje nejlépe. Je koneckonců na managementu školy, aby delegovalo a znalo kulturu a prostředí školy nejlépe.

Doporučení: Na základě sebraných dat doporučujeme ponechat plně v kompetenci managementu školy, zda zapojování GRV deleguje na určitou osobu, příp. určení takové osoby, či zda za zapojování GRV bude odpovídat samo.

4.4.6. Otázka po důvodech nezapojení GRV do školního kurikula

V tomto bodě se nám tedy rýsuje prostor pro budoucí doporučení vedoucí ke zlepšení současného stavu.

Neznalost či nezájem kolegů a neznalost či nezájem vedení je zde uveden jako první překážka úspěšného přistoupení k problematice GRV. Z jedné odpovědi je patrné, že nějaké povědomí o GRV na škole existuje, ale zatím nebylo včleněno do ŠVP. Je otázkou, kolika pedagogům činí problém zabývat se otázkami nezahrnutými v ŠVP, tedy jejich oficiálními „mantinely“. Další odpověď ukazuje nepřehlednost zkratk a pojmů, objevujících se postupně. „Možná se před pěti lety jmenovalo jinak“. Ukazuje se tedy, že jedním z doporučení musí být celkové zpřehlednění, sjednocení a ujasnění pojmů. Odpověď „nepodařilo se mi motivovat své kolegy“ nás vrací k prvnímu bodu tohoto odstavce a sice – nezájem učitelů a managementu škol.

Naopak odpověď „naše škola je orientována jiným směrem“ vymezuje důvod zcela jasně. Nastoluje však otázku, zda je vůbec možné, aby jakákoli škola šla v 21. století jiným směrem než je směr, do něhož zapadá problematika GRV. V informaci „není tlak shora“ cítíme několik možných vysvětlení. Za prvé jde možná o nezáměr managementu školy, za druhé může jít o nepřehlednost pojmů, která způsobuje pouze okrajové vnímání ze strany managementu škol a v neposlední řadě se může jednat o absenci tlaku z míst nadřazených vedení škol – čili Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a zřizovatelů příslušných škol.

4.4.7. Problematické aspekty Globálního rozvojového vzdělávání

Na tuto otázku většina respondentů odpovídala podle očekávání – málo času, málo peněz, moc práce, nezáměr učitelů, vedení škol a dětí. Na druhou stranu se objevily některé konstruktivní návrhy. Jedním z nich je vytvoření nového předmětu s názvem průřezová témata, v němž by kromě GRV byl dán prostor i mediální výchově a je zde dokonce navržena i konkrétní hodinová dotace. Další z překážek je zde také omezenost učitelů ve smyslu nezájmu o problémy – tomuto problému lze jistě předejít již při přijímacím řízení. Pokud jde o učitele, kteří získávají „omezení“ časem, lze se jistě v budoucnu spolehnout na kariérní řád. Ten v sobě nese povinnost pedagogů se neustále vzdělávat a své vzdělávání dokládat. Jedním z řešení by tudíž mohlo být zahrnutí problematiky GRV mezi povinné další vzdělávání pedagogů. I v odpovědích na tuto otázku se objevuje nespokojenost s přibýváním a změnou zkratk ve školství a v náplni ŠVP. Lze však počítat s tím, že vzdělávání bude jedna neměnná množina informací, které je třeba předat dětem a studentům? Již z cílů vzdělávání definovaných v zákoně č. 561/2004 Sb.(školský zákon, spočívajících ve „zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod „(ustanovení § 2 odst. 1 písm. f) cit.zákona) je zjevné, že žáci mají právo na nejnovější poznatky v různých oblastech a směřování českého školství směrem k evropskému, a z toho vyplývá proměnlivost toho, čím je třeba se ve škole zabývat. Další překážku respondenti vidí v šíři problematiky GRV; toto nás vede zpět k doporučením výše spočívajícím ve zřehlednění a ujednacení problematiky. Zajímavá odpověď je ohledně podceňování Globálního rozvojového vzdělávání a z něj vyplývající rutiny. Jedním z možných důvodů je, že tato překážka velmi úzce souvisí s problémem nezájmu managementu škol o GRV, neboť podceňování GRV je důsledkem jeho okrajového

vnímání. Na druhou stranu lze najít i odpovědi, z nichž vyplývá, že překážky v zapojování GRV nejsou či že tato problematika osloví každého. Odpověď ve smyslu nepřehledného množství problémů v českém školství a přirovnání GRV k jednomu „dílku puzzle“ je pak spíše obecným nářkem než konkrétní odpovědí. Naopak nerozlišení probíraných problémů GRV podle věku žáků se zdá být zcela legitimní a zároveň řešitelnou překážkou. Přijetí osobní zodpovědnosti za vývoj světa je vlastně podmínkou učení o problematice GRV – a i tuto podmínku lze zajistit již při přijímání nových pracovníků. V neposlední řadě je zde uvedeno jako překážka nedostatečné vzdělání pedagogů v metodách práce. Kariérní řád, kvalifikační předpoklady učitelů, přijímání nových pracovníků a jejich motivace jsou již zmíněny výše.

Doporučení: Jako vhodné doporučení se jeví pevné ukotvení GRV ve vizi školy a v jejích dalších strategických plánech, a následné seznámení stávajících i nově příchozích členů pedagogického sboru s těmito plány. Pomocí příkladu jednání ředitele školy postupně zanést myšlenky GRV do kultury školy a veřejně je prosazovat v rámci vnější komunikace školy směrem k rodičům studentů a veřejnosti.

4.4.8. Konkrétní doporučení samotných respondentů

I v odpovědích na tuto otázku se rýsuje několik zcela konkrétních návrhů na zlepšení situace. Pouze pět respondentů (11%) na tuto otázku neodpovědělo, či odpovědělo „nevím“. Naopak pouze jeden respondent (2%) odpověděl, že informovanost je dostatečná a zároveň uvádí příklady fungujících aktivit na své škole.

Na základě odpovědí na tuto otázku bylo možné specifikovat vhodné oblasti ke zlepšení

- Neochota ke změně
- Nepochopení samotného pojmu Globální rozvojové vzdělávání
- Absence tlaku shora (nezačlenění GRV do ŠVP)
- Nezájem vedení, učitelů, žáků, širší veřejnosti (rodin)
- Nedostatek času
- Nedostatek financí
- Nedostatečné vzdělání učitelů a vedení škol
- Nedostatek materiálu

- Absence správné osobnosti učitele GRV (otázka osobní odpovědnosti za stav světa)
- Šíře problematiky Globálního rozvojového vzdělávání (metodické členění podle věku žáků)

4.4.9. Co vyplynulo z výzkumu a předvýzkumu

Z celkem 15 respondentů z gymnázií jich 11 uvedlo vlastní definici GRV – a z toho 1 představitel managementu školy a 10 učitelů. Pouze 4 učitelé uvedli odpověď „nevím, či dokonce „hrůzu z toho, že budeme překopávat ŠVP“. 6 učitelů a 1 představitel managementu školy uvedli, že GRV je důležité, jeden učitel uvedl „komu úřad tomu rozum“ a ostatní učitelé nevědí či neodpověděli, zda je důležité a to i přesto, že 4 z nich rozumí pojmu Globální rozvojové vzdělávání. 1 učitel si není jistý důležitostí GRV kvůli zmatení pojmů a toto zmatení vnímá i jako překážku zapojování; 1 respondent myslí, že GRV není důležité, protože není tlak shora; 2 respondenti zde uvedli jako důvod nedůležitosti problematiky nezáměr kolegů a vedení – z čehož je možné usuzovat na špatné pochopení či špatnou formulaci otázky. 1 učitel gymnázia uvedl, že neví, proč není GRV důležité. Ostatní respondenti z tohoto okruhu neuvedli na otázku ohledně důvodu nedůležitosti GRV odpověď. Jako překážku začleňování GRV vidí 1 představitel managementu školy omezenost učitelů ve smyslu nezáměru o problémy dnešního světa. Naopak 1 učitel uvedl jako překážku nezáměr vedení školy. 3 učitelé vidí jako překážku nezáměr kolegů učitelů, 2 učitelé viní nedostatek času a financí, 2 respondenti uvedli „nevím“ a 2 učitelé neposkytli odpověď. 3 učitelé naopak žádné překážky nevidí.

Z celkem 11 základních škol uvedlo 10 respondentů (8 učitelů a dva zástupci vedení školy) definici a jeden učitel uvedl lakonické „nutnost“. Tato odpověď ovšem zřejmě nepředpokládá jeho neznalost. Jeden respondent z okruhu vedení škol uvedl, že je GRV zapojeno a z toho usuzujeme, že považuje GRV za důležité a druhý respondent neuvedl na tuto otázku žádnou odpověď a neuvedl žádnou odpověď ani na otázku po důležitosti této problematiky. 7 učitelů považuje GRV za důležitou problematiku a dva se zdrželi odpovědi na tuto otázku. 1 učitel si myslí, že GRV není důležité, protože chybí učitel/osobnost na výuku GRV. I zde se lze ptát po správném pochopení či formulaci otázky. Jako překážku v přijetí GRV nevidí 1 představitel vedení školy žádný problém, 1 respondent jej spatřuje ve složitosti problematiky ve vztahu k nízkému věku dětí. 2 učitelé vidí překážku v nedostatku času, jeden ve vzdělání, jeden ve financích, dva v zájmu lidí (ať

už kolegů, rodičů, dětí), 1 učitel nevidí žádný problém, jeden neví a jeden uvedl jako překážku nepřijetí osobní odpovědnosti pedagogů za stav světa.

Z celkem 18 středních škol uvedlo 16 respondentů definici (14 učitelů a 2 zástupci vedení školy) a pouze jeden učitel uvedl „nevím“ a jeden učitel zkrácené „učivo ZSV“. 12 učitelů středních škol je přesvědčeno o důležitosti GRV, tři neposkytli odpověď a 1 respondent je toho názoru, že důležité není. Zástupci managementu školy – jeden považuje GRV za důležité a druhý odpověď neposkytl a neposkytl ani odpověď na otázku, proč GRV důležité není. Avšak na tuto otázku poskytl zajímavou odpověď právě učitel střední školy, a to že GRV není důležité, protože není začleněno do ŠVP. Jiný učitel uvedl jako důvod nedůležitosti orientaci školy jiným směrem. Dva učitelé středních škol na tuto otázku odpověděli překvapivě „ne“ a zbytek respondentů z kategorie střední školy neposkytl žádnou odpověď. Jako překážku v začleňování GRV do školního kurikula vidí 1 učitel nedostatek snahy, 4 respondenti nedostatek času, 6 učitelů nevidí žádný problém, 1 učitel vidí nepřehledné množství problémů v celém školství, jeden nedostatek materiálu, jeden absenci odpovědnosti vyučujících, dva viní nedostatečnou aktivitu vedení školy a učitelů, 1 učitel považuje problematiku za příliš širokou. Co se managementu školy týče, 1 respondent viní nedostatek času a druhý nevidí žádnou překážku.

Co se odborného učiliště týče, jeden jediný respondent (zástupce managementu školy) uvedl definici GRV a považuje GRV za důležité. Za problematickou stránku zapojování GRV považuje nedostatečnou aktivitu a informovanost vyučujících. A toho se týká i návrh doporučení pro zlepšení stávajícího stavu spočívající ve zlepšení informovanosti vedení školy za současného zajištění dostatečného proškolení.

Z výzkumu vyplynulo, že všichni zástupci managementu škol, kteří se ho zúčastnili, jsou obeznámeni s problematikou GRV. Dále je z výzkumu zřejmé, že i když respondenti rozumí problematice GRV, nepovažují ji nutně za důležitou. Jako vhodné opatření se pak jeví přesunutí problematiky GRV do centra zájmu.

Dále z výzkumu a předvýzkumu vyplynulo, že ochota ředitelů a ředitelek oslovených škol, vybraných metodou náhodného výběru, odpovídat na dotazník týkající se problematiky GRV je značně malá. Na druhou stranu se ukázala pružnost sociálních sítí. Při vložení dotazníku na sociální síť se komunikace a návratnost dotazníků zvýšila. Rozšířila se též variabilita dotázaných.

Průzkum mimo jiné nepotvrdil domněnku (diskutovanou zejména na panelové diskusi konané dne 4.12.2012 „Náš společný svět“ za účasti panelistů z Národního ústavu vzdělávání – M. Pastorová, Ministerstva zahraničních věcí – M. Konrád, Pedagogické fakulty UK – J. Stará, organizované společností Člověk v tísni), že vedení škol není nijak motivováno k zabývání se problematikou GRV a nepovažuje ji nutně za důležitou.

Na druhé straně z výzkumu vyplynulo několik návrhů pro zlepšení současné situace, a to:

- Vydání jednotných učebních materiálů, rozdělených dle věkových kategorií dětí a studentů a zajištění jejich distribuce přímo do škol
- Zpracování metodiky pro jednotlivé předměty
- Zvýšení objemu financí na školení a pomůcky
- Rozšíření možností školení na toto téma
- Ponechání celé problematiky na vedení konkrétní školy
- Otevření diskuse v rámci předmětových komisí na téma: cílový absolvent, problémy dnešního světa
- Zmírnění administrativní zátěže pedagogů
- Vhodné věkové složení pedagogického sboru
- Zvýšení informovanosti vedení škol+ zdůraznění důležitosti GRV i na úrovni zřizovatelů
- Odpovídající ohodnocení a motivace učitelů
- Zvýšení hodinové dotace předmětů Občanské nauky, Zeměpisu, Základů společenských věd

4.5. Souhrn dosažených výsledků a jejich využitelnost v praxi

V této bakalářské práci byla naším zájmem obeznámenost vedoucích pracovníků škol s problematikou GRV, ukotvení GRV v dokumentu Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 a způsoby zapojování GRV do škol. V neposlední řadě byly předmětem našeho zájmu překážky, bránící zapojování GRV.

Pojem strategie v sobě zahrnuje určitá teoretická východiska dlouhodobého plánování a zároveň konkrétní kroky, směřující k naplnění strategie. Plánování jakožto jedna ze základních manažerských funkcí, je zaměřeno do budoucnosti a rozhoduje o tom, co bude a jak toho bude dosaženo. Vyžaduje čtyři zásadní rozhodnutí, jež se týkají základních prvků plánování – cílů, akcí, zdrojů a implementace. Strategie koresponduje s vizí a dlouhodobou koncepcí školy, kterou musí každý ředitel nebo ředitelka školy mít, aby mohl či mohla správně vést a motivovat své spolupracovníky. Vedle samotného plnění strategie musí být v ideálním případě zajištěná úzká spolupráce a propojenost všech složek odpovědných za plnění strategie školy, a to nejen z důvodu možnosti kontroly a evaluace dosaženého. V našem případě státních organizací a vysokých škol, nestátních organizací, ale i široké veřejnosti. V případě každé školy jde o součinnost všech pracovníků pedagogických i nepedagogických.

Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 by měla být jakýmsi hybatelem shora, poskytujícím teoretickou platformu všem následujícím krokům. Ve zde uvedeném jednoduchém průzkumu bylo zjištěno, že tak důležitá složka školství i veřejnosti, jakou jsou lidé ve funkci ředitelů středních škol, není s tímto dokumentem, respektive s problematikou v něm pojednanou plně obeznámena.

Zde uvedený výzkum lze hodnotit jako jakousi sondu do zkoumané problematiky a ukázal, že je třeba této problematice věnovat důkladné a obsáhlé šetření.

Zajímavý je fakt, že ve Španělsku se více než 50% podílí na aktivitách vedoucích k zapojení GRV do veřejného života státní správa na lokální úrovni (DEEEP Thematic Dossier, 2012). Máme za to, že aktivní zájem zřizovatele školy o problematiku GRV, by jistě byl vynikající motivací pro ředitele škol.

Teoretická základna v podobě Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 již existuje. Z uvedeného vyvozujeme, že je tedy vhodné vytvořit provázaný prostor pro vzájemnou komunikaci a spolupráci. Taková komunikace je již nyní navázána mezi státními a nestátními organizacemi. Nyní je nutné zapojit na druhé straně spektra vedení škol a co nejširší veřejnost. Průběžná evaluace, reflexe a kontrola by jistě mohla zajistit posun ke změně k lepšímu.

4.6. Shrnutí nejdůležitějších doporučení a návrhů vedoucích ke zlepšení současné situace

Na úrovni ředitelů škol navrhujeme věnovat pozornost dokumentům MŠMT, obrátit se na neziskové nevládní informace a vyžádat si servis v oblasti problematiky GRV.

Následně doporučujeme ukotvit GRV ve školním vzdělávacím plánu a vyžadovat a kontrolovat jeho dodržování. Nebo lépe, motivovat své spolupracovníky k osvojení myšlenek GRV. Rovněž lze na tomto místě připomenout zajištění nižších stupňů Maslowovy pyramidy (potřeba potravy – plat; potřeba jistoty – otevřená a jasná komunikace; potřeba sounáležitosti – podpora spolupráce mezi učiteli; potřeba úcty – pravidelné hodnocení, delegování úkolů), a tím jim vytvořit prostor k nejvyššímu patru – seberealizaci.

Dále doporučujeme zanést myšlenky GRV do strategických plánů školy a seznámit s nimi pedagogický sbor. Formou příkladného chování a jednání postupně zabudovat myšlenky GRV do kultury školy a v neposlední řadě podporovat mimoškolní akce za účasti rodičů a veřejnosti.

Již při přijímání nových pracovníků je zapotřebí klást důraz na osobnost učitele, na jeho osobní odpovědnost a na to, zda rezonuje s problematikou GRV.

Na úrovni nevládních organizací doporučujeme zajistit konkrétní učební materiály podle potřeb jednotlivých škol a věkových kategorií studentů a zajistit, že se dostanou až do škol. Zaměřit bychom se měli na vedení škol a poskytnout jim veškerý servis nutný k posunutí problematiky GRV do centra jejich zájmu. S tím je pak spojená nezbytná úzká spolupráce s učiteli spolu s reagováním na jejich potřeby.

Na úrovni zřizovatelů škol (pokud není zřizovatelem přímo MŠMT) doporučujeme se obrátit na MŠMT na jedné straně a na neziskové organizace zabývající se zapojováním GRV do škol na straně druhé a vyžádat si zaškolení v dané problematice. Dále by samozřejmě měla být zajištěna neustálá podpora ve formě webového portálu a metodických pokynů.

Na úrovni České školní inspekce doporučujeme zajištění servisu proškolení v problematice GRV inspektorů tak, aby mohli následně hodnotit školy i z hlediska zapojení GRV v jejich školním kurikulu, tj. zařadit hodnocení dodržování GRV a jeho propojenost s ŠVP do kritérií hodnocení České školní inspekce.

Na úrovni Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy doporučujeme neprodleně zřídit a obsadit pracovní pozici určenou k zastřešení a garantování zapojování GRV na celorepublikové úrovni.

Rovněž doporučujeme zřídit webový portál s touto problematikou a otevřít jej jak ředitelům škol, tak neziskovým organizacím a zřizovatelům škol i s cílem podporovat veřejné diskuse na toto téma.

Z krátkého výzkumu nevyplynula žádná nevhodná metoda zapojování, či jiné úskalí s ním spojené. Jako problém se zapojováním GRV se jeví pouze časové hledisko a malá ochota k sebevzdělávání na straně vedení školy i pedagogického sboru. A jelikož je nastartován směr ke školám jakožto učícím se organizacím, nestojí v tomto ohledu nic v cestě. V této souvislosti připomeňme již při výběru nových zaměstnanců zohledňování jejich ochoty k sebevzdělávání a jejich hodnotový žebříček v kontextu myšlenek GRV.

Na základě shora uvedeného nám vyplývá, že konkrétní podoba zapojování GRV může být zcela ponechána na preferencích jednotlivých škol. Konzultace v této oblasti by mohla poskytnout oslovená nezisková organizace, či navrhovaný webový portál provozovaný MŠMT, případně pracovník MŠMT, určený konkrétně na řešení problematiky GRV.

V této souvislosti se jeví jako prospěšné podporovat kreativitu a zájem pedagogů a uplatňovat participativní styl vedení.

Co se týče delegování agendy zapojování GRV, jako možné řešení se jeví vytvoření pracovního týmu pokrývajícího co největší škálu vyučovaných předmětů a delegování agendy na tento pracovní tým. V rámci pololetní či jednorroční evaluace pak sledujeme výsledky tohoto pracovního týmu a změny v postojích žáků a následně na základě zjištěných poznatků buď regulujeme či pouze reflektujeme práci týmu GRV. Zároveň připomeňme spolupráci mezi pedagogy a vzájemné sdílení jejich know-how.

5. ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali obeznámeností s pojmem Globální rozvojové vzdělávání a způsobem a stupněm jeho zapojení do školního kurikula. Z výzkumu, který lze zpětně hodnotit jako sondu do dané oblasti, vyplynulo, že většina dotazovaných je s pojmem obeznámena, ale i přesto by bylo třeba termín zcela vyjasnit, ujednotit a tím předejít jeho podceňování.

Dále vyplynulo, že samotné chápání pojmu Globální rozvojové vzdělávání nezaručuje jeho vnímání jakožto důležitého.

V neposlední řadě bylo zjištěno, že způsob zapojování této problematiky, či počet zaměstnanců, na něž bylo zapojování delegováno, nehraje roli v kvalitě.

Závěrečným zjednodušeným doporučením je implementace Globálního rozvojového vzdělávání do škol „shora“. Pakliže Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, zapojí problematiku GRV do Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, bude k ní průběžně vydávat metodické pokyny a prostřednictvím České školní inspekce zkontroluje její dodržování, je management školy povinen implementaci zajistit.

Existence teoretické platformy v podobě dokumentu Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 ještě nezaručuje to, že se informace a kroky v ní pojednané, dostanou k dětem. Zajištění cesty obsahu dokumentu k dětem náleží právě ředitelům škol. Jsou jim v tom, samozřejmě, nápomocny i ostatní složky vzdělávacího systému, jako státní a nestátní organizace. Z výzkumu vyplynulo, že je třeba sjednotit a prohloubit představu o chápání pojmu Globálního rozvojové vzdělávání.

Jedním z cílů, vytyčených na začátku práce, bylo dojít na závěr k několika doporučením pro ředitele školy, kteří ještě nemají s problematikou GRV zkušenost a upozornit je na případné překážky spojené se zapojováním GRV. Jak vyplynulo z výzkumu, všechny uvedené formy zapojení GRV byly hodnoceny jako fungující. Je tedy třeba důležitost problematiky GRV propagovat a výběr samotné metody už ponechat na konkrétní škole. Motivování vedení škol, následně učitelů vedením a v důsledku toho motivace žáků učiteli, se jeví jako vhodná cesta. Je tedy před námi cesta od dokumentu Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 ke studentům, coby klientům

školy. Konkrétním krokem by pak mohlo být navázání Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015 na Strategii vzdělávání 2020. Tato Strategie je dokumentem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a má i svůj webový portál zaštitěný právě MŠMT. Hlavní body tohoto dokumentu rezonují s východisky Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 - 2015. Mělo by být plně v kompetenci a v rámci povinností vedení škol seznámit se s tímto dokumentem.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BOURN, D. *Development Education Debates and Dialogue*, DEEEP online conferences
Institute of Education: London 2008, ISBN 978 0 854473 803 8.
- ČASTORÁL, Z. *Strategický znalostní management a učící se organizace*. 1. vyd. Praha:
Vysoká škola finanční a správní, 2008, 143 s. ISBN 978-808-6754-994.
- DEEEP Thematical Dossier, September 2012, *Dear matters, Development Education in
Times of Economical Crisis* [online]. [cit 29.11.2013] Dostupné z
<http://www.deeep.org/thematic-dossier.html>
- DUDKOVÁ, L., *Globální rozvojové vzdělávání v prostředí České republiky*, Olomouc,
2006. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Katedra geografie
- EGER, L. *Image školy a její diagnostika*[online]. Metodický portál: Články.
[cit.15.11.2013] Dostupný z WWW:
<<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1721/IMAGE-SKOLY-A-JEJI-DIAGNOSTIKA.html>>. ISSN 1802-4785.
- Evropský proces vzájemného hodnocení globálního vzdělávání Národní zpráva o
globálním vzdělávání v České republice* [online], Globální vzdělávání v České
republice, GENE GLOBAL EDUCATION NETWORK EUROPE.
[cit.10.10.2013]. Dostupné z http://fors.cz/user_files/narodni_zprava.pdf
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. ISBN 978-80-7315-185-0.
- HOECK, S., WEGIMONT, L. *National Structures for the Organisation, Support and
Funding of Development Education*. North-South Centre of the Council of Europe,
KommEnt, 2003
- HRON, J., *Teorie řízení – skriptu ČZU*. ČZU 2007
- LOUKOTKA, J. *Marketing I: úvod do marketingu*. Praha, 1994, 123 s. ISBN 80-7030-
190-2.
- MANSILLA, V., JACKSON, A. *Educating for Global Competence, Preparing our Youth
to Engage the World*[online], Partnership for Global Learning, 2011.
[cit.10.10.2013] Dostupné z www.asiasociety.org/education

McKinsey and Company, *Klesající výsledky českého školství: fakta a řešení* [online], Praha 2010. [cit.9.8.2013]. Dostupné z

http://www.mckinsey.cz/images/documents/McKinsey_pro_bono_skolstvi.pdf

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011–2015* [online]. Analytická část. Metodický portál:

Články, [cit. 2013-03-21]. Dostupné z

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/podpora_zrs/index.html

MULLIS,I.,MARTIN,M., KENNEDY,A., TRONG,K. and SAINSBURY, M. *PIRLS 2011 Assessment Framework* [online]. TIMSS & PIRLS International Study Center

Lynch School of Education, Boston College, 2009[cit.1.4.2014]Překlad a úprava:

Eva Potužníková, 2010, Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010, ISBN 978-80-211-0607-9. Dostupné z <http://www.csicr.cz/getattachment/fac58c45-a51d-4ac7-978f-9c394c17d43c>

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. ISBN 80-211-0372-8.

PALEČKOVÁ, J.,TOMÁŠEK V. a BASL, J. *Hlavní zjištění výzkumu PISA 2009: umíme ještě číst?*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010, 51 s. ISBN 978-80-211-0608-6.

PYTLOUN, L. *Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje v práci vedoucích školních pracovníků s důrazem na dokument Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj české republiky (2008-2015)*. Praha, 2011.Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Centrum školského managementu

TROJAN, V. *Pedagogický proces a jeho řízení*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012, 172 s. ISBN 978-80-7290-543-0.

VEBER, J. *Management: základy, moderní manažerské přístupy, výkonnost a prosperita*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2009, 734 s. ISBN 978-80-7261-200-0.

<http://www.fors.cz/sdruzeni-fors/co-je-concord/#.UcNoDvnxq9c>

<http://www.nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/karierni-system/standard-ucitele-a-jeho-misto-v-kariernim-systemu-pedagogickych-pracovniku.ep/>

Ráda bych jako zdroj také uvedla veškeré přednášky a prezentace všech mých vyučujících v Centru školského managementu. Pomohly mi pochopit důležité pojmy a souvislosti.

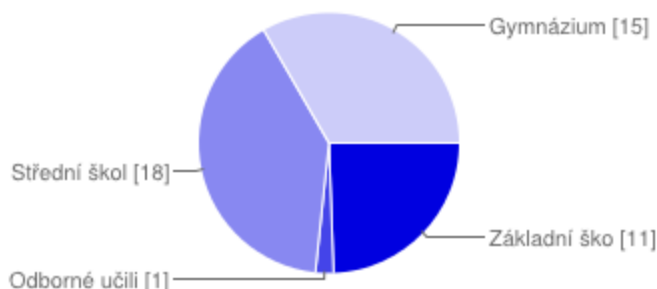
7. PŘÍLOHY

7.1. Příloha 1: Souhrn primárních dat

7.1.1. Jaké je Vaše pracovní zařazení ve škole?

zástupkyně ředitele, výchovná poradkyně, učitel ka 2. stupeň učitelka učitel ka fj-zsv učitel zástupce ředitele ředitel učitel ka, VP. ŠMP učitel ka odborných předmětů zástupce Učitel ka všeobecně vzdělávacích předmětů učitel ka, školní metodik prevence učitel ka 1. st. učitel, koordinátor EVVO vyučující Profesor učitel ka TV-Z odborný učitel učitel k ředitel ka

7.1.2. Na jakém typu školy pracujete?

Základní škola 11 24 %

Odborné učiliště 1 2 %

Střední škola 18 40 %

Gymnázium 15 33 %

7.1.3. Definujte, prosím, vlastními slovy, co pro Vás znamená Globální Rozvojové Vzdělávání (dále jen GRV)

pomocí metod kritického myšlení, vzbudit u žáků zájem o oblast rozvojového světa, o problematiku, která se jich může také týkat, utvářet jejich postoje směrem k zájmu o dění okolo nich, říci z toho, že zase budeme přehledovat ŠVP informace o životě lidí v rozvojových zemích, uvědomění si propojenosti světa, učení se zodpovědnosti, spravedlnosti a empatii k odlišnému způsobu života... výchova k toleranci, pochopení problémů lidstva seznámení se s globálními problémy nutnost vzdělávání o rozvojových zemích průřezové téma týkající se každého studenta i učitele Výuka problémů současného světa v oblastech lidských práv, udržitelného životního prostředí, krizového řízení likvidace katastrof globálního rozsahu celosvětového vzdělávání, informace o rozvojovém světě a možnostech pomoci... vzdělávání ve věcech všeobecně udržitelného rozvoje a vidění světa (hospodářská oblast, politická) v souvislostech GRV pro mě znamená vzdělávání v oblasti globálních problémů s lokálním dopadem Směřování dětí k zodpovědnosti a aktivnímu přístupu k životu, utváření hodnotového systému. Vysvětlit názorně žákům, že životní standard v naší zemi není běžný ve všech částech světa a že každý z nás může ovlivnit, co se děje v jiných částech světa. Vzdělávání k porozumění globálním problémům, které učí správný postoj jedinců k těmto problémům. Učí žáky pochopit propojenost celosvětových ekonomických, hospodářských a kulturních oblastí. Dále také učí empatii k odlišným etnikám a pomoc strádajícím rozvojovým zemím. Vzdělávání směřující k tomu, aby se rozvojové země staly rozvinutými bez neustálé pomoci bohatších států. Aby vzdělával svou populaci a byly schopny vlastního udržitelného rozvoje. odpovědnost za svět kolem nás příspěvek k všeobecnému rozvoji, omezení vlastní konzumace, zodpovědnost Problematika z celého světa - lidská práva, ekologie, ... výuka témat globalizace otevření se ostatním kulturám Důležitá oblast ve vzdělávání učení v souvislostech solidarita, pochopení, empatie vzdělávání žáků za účelem seznámení s globálními problémy Změny postojů a životního stylu - jak můj život ovlivňuje lidi na Zemi metoda výuky vzdělávání o globálních problémech, smýšlení v souvislostech nevíme a nezájem má mne to umožní pochopit globální problémy, schopnosti a dovednosti, jak je řešit, přispívá k pochopení problémů ostatních lidí ve světě nevíme, co to je, slyším o tom poprvé - mám na mysli ten termín. předpokládám, že se bude jednat o vzdělávání buď o rozvojových zemích, nebo to podle toho slova může znamenat

docela všelicos, co souvisí s rozvojem. těch termínů je v poslední době nějak moc... upozornění na dopady globalizace jedná se o témata, která pomáhají především formovat postoje dětí k problematice a sobě. Vytváří prostor pro myšlenkové procesy bez evaluačního aspektu. Je celoživotní vzdělávání, kdy lidé nebudou lhostejní k přírodě, sobě, ostatním národům a rasám. Vede k pochopení odlišností mezi kulturami, toleranci a k nutnosti zapojit se do řešení problémů světa. Nic pro mne neznamená naučit se mít zodpovědnost za tvorbu podmínek pro život na světě. Vzdělávání zaměřené na aktuální problémy učí vo ZSV znalosti, dovednosti a postoje nutné k porozumění současnému světu. Nevím, ale asi vzdělávání, které propojuje všechny možné oblasti života. Vzdělávání o vztazích mezi světem rozvojovým a rozvinutým je to způsob, jak lidi přimět k zodpovědnosti za vytváření světa. Vytváření náhledu na současný svět a srovnávání podmínek pro život v různých částech světa. Vytváření povědomí o odlišnostech, jejich příčinách a případných důsledcích... naprosto netuším informovat žáky o situaci v globálním světě a o tom, jak ho mohou ovlivňovat

7.1.4. Je na vaší škole GRV součástí ŠVP?

Ano. Je začleněno do předmětů Občanská nauka, Ekologie, Zeměpis, Sociální a profesní komunikace. asi není je a není (už jsem si termín vyhledala v google) Asi ano ne ŠVP je zlý sen, na který se mi již podařilo zapomenout ano částečně nevím ve volitelném semináři ZSV částečně myslím, že ano popravdě, nevím, asi ano Ano Jako samostatné GRV ne, témata jsou začleněna do předmětů jako PŘ, Z, ORV, Přírodovědný seminář asi ne částečně v občanské výchově

7.1.5. Jak je GRV na vaší škole zapojeno?

projektové dny	4	9 %
formou průřezových témat	20	44 %
v rámci mezipředmětové spolupráce	3	7 %
na škole je jeden (či více) pedagog, který/á se specializuje na GRV	2	4 %
GRV je součástí většiny předmětů	4	9 %
Ostatní	12	27 %

7.1.6. Je, z Vašeho profesního hlediska, zapojení GRV do ŠVP důležité?

Pokud ano, proč?

ano, je, protože žijeme ve světě a jsme jeho součástí. nic na zemi není samo o sobě a vše je propojené, pokud má člověk pocit, že nemá problémy a že ty vzájemné problémy jiných lidí či jiných zemí se ho netýkají - chyba, dnes se ho netýkají, zítra budou... atd. nutno mít přehled o celosvětovém dění a uvědomit si, jaký dopad má na okolí můj životní styl ano kůi rozvoji všeobecného přehledu Směřování dětí k zodpovědnosti a aktivnímu přístupu k životu, utváření hodnotového systému, učí toleranci, respektu, pomoci druhému nastoluje otázky a nutí k aktivnímu přístupu Týká se mé aprobace, proto je to důležité ano, žáci by měli vědět, že jsou součástí světa a že problémy na druhé straně světa se mohou stát i jejich problémy a měli by vědět proč. ano, aby bylo ukotveno v ŠVP a vyučoval o se systematicky, nikoli nárazově Ano, přispívá k všestrannému rozhladu žáků ano, viz první otázka ano, v dnešním globalizovaném světě je třeba předcházet e fobiím z islamizace, xenofobii a naopak podporovat udržitelný způsob života ano, pro práci uvědomění si globálních souvislostí v různých oblastech ano, kvůli osobní odpovědnosti Naprosto, v 21. století už prostě nestačí jen umět počítat a odčítat. asi ne, když o něm nevím ano, ale v dnešní době bychom možná měli začít v naší republice ano, svět je stále více propojený a žáci mají často předsudky. ano, lidé by měli vidět i dále než na území svého státu ano, jde o současný trend není Některá témata jsou aktuální a zajímavá Je důležité zvláště proto, že učí odpovědnosti za své chování a postoj k celosvětovým problémům. poznat život a problémy jiných nevím ano, protože je to jeden z mála předmětů, který se zabývá především formováním osobnosti a platformou humanistických ideí v praxi. Zavedením do švp Se škola stává více otevřená realitě. Ano, nežijeme na Zemi jen my, ale musíme znát důležité okolnosti života v dalších zemích, zejména tam, kam je potřeba nasměrovat nějakou podporu a pozornost ano, jsou zde zajímavá témata, která člověka donutí přemýšlet ano, globální pohled na svět kolem nás Vytvoření ucelené představy a možnosti jak toto ovlivnit svou aktivitou pro rozhled ano, nežijeme v izolovaném světě, k pochopení vlastní identity a problematiky je důležité mít povědomost o tom, co se děje kolem nás částečně Možná, ale neuvědomuji si to ano, protože dnes nelze žít izolovaně, vše souvisí se vším, jsme v globálním období, co se děje v Africe má vliv i na nás... Ano. Žáci jsou často lhostejní, objevuje se rasismus, šikana. Je potřeba jim ukázat, že nežijeme izolovaně a problémy světa se nás dotýkají. nutnost vést k zodpovědnosti za důsledky osobního života nevydělují GRV jako něco zvlášť ano, jsme součástí globálního světa a ovlivňujeme ho každá odpovědnost je důležitá ano, nutné pro informovanost a vybudování postoje Pokud vrchnost rozhodla tak je důležité jí vyhovět ano, je to značně zeměpisná záležitost

7.1.7. Pokud není GRV důležité, uveďte, prosím, proč

Viz výše... komu úřad tomu rozumí je významné - --- je důležité Je důležité, ---- ne x myslím, že je důležité ano napsala jsem, že je nevím viz předchozí není nedůležité je to otázkou přístupu jednotlivých pedagogů a mělo by se začít touto problematikou shora, čili GRV by mělo být naplněno součástí výuky na vysokých školách při výuce pedagogů Nevím Je důležité je zapojeno je

7.1.8. Pokud na vaší škole není GRV zapojeno, uveďte, prosím, Váš názor na to, proč tomu tak je.

neznalost/nezájem kolegů/vedení oficiálně to zapojené není, ale ve mnoha předmětech se to určitě různě zmiňuje a naráží se na témata s tím související, ale obávám se, že se nevede k řešení problémů...maximálně diskuze... Zatím nebylo řešeno začleněním do ŠVP GRV je zapojeno ----- - --- Možná že je ale jmenovalo se to před pěti lety jinak je důležité, aby žáci vnímali i problémy země a světa Je zapojeno Je zapojeno. Není osobnost učitele, učitelky, GRV je součástí zeměpisu, osv jako mezipředmětové téma a v projektových dnech nás máme GRV zapojeno ne x je zapojeno - součást odborných předmětů - technologie jsme z zapojení Naše škola je orientována jiným směrem. nevím máme ve škole Nevím Nepodařilo se mi motivovat dostatečně své kolegy, asi ani je přesvědčit, že takový postoj k životu a světu je pozitivní a je žádoucím cílem naší práce se studenty. předpokládám správné vysvětlení, co je GRV je zapojena je zapojeno je na naší škole je GRV není tlak shora

7.1.9. Kdo konkrétně má GRV na vaší škole na starosti?

není určena konkrétní osoba - je to spíše předmět - ZSV, Ze, GMV Nikdo není určen pedagog Výchovná poradkyně a současně učitelka Občanské nauky, preventivní a současně učitelka Ekologie, psychologie a současně učitelka Sociální a profesní komunikace. --- nikdo nikdo konkrétní, součást běžné výuky zsv není určen jeden člověk, je to tým lidí, kteří se dobrovolně v rámci akcí nad rámec vlastního předmětu věnují konkrétní učitel Já, učitel součástí předmětu Já a společnost (Občanská výchova), vyučující, kteří učí tento předmět asi ten, kdo se toho ujme, žádný koordinátor GRV na škole není, což je škoda... viz výše konkrétní dva vyučující jsou koordinátoři není určena jedna osoba já, mimo jiné, v semináři já jednotliví učitelé x nikdo konkrétní já je průřezové téma pro všechny koordinátor EVVO vyučující společenských věd nikdo konkrétně, ani si nemyslím, že by to měl být jeden člověk, GRV tak jak tomu rozumím se musí prolínat vším. tedy měli by se o to starat všichni pedagogové, kteří vyučují předmět, v němž se o těchto tématech mohou dotknout, což jsou snad skoro všechny vyučované předměty (možná matematika přímo ne) konkrétně nikdo, ale je součástí směřování školy není určená osoba, obecně učitelé zeměpisu, občanské nauky občankáři Nevím jednotliví vyučující učitel společenských věd Nikdo, učí se v rámci základů společenských věd Učitelka ZSV - já asi nikdo není určen každý sám ředitelka

7.1.10. Vidíte nějaké problémy se zapojováním GRV?

málo hodin, "rozmělněno" do různých předmětů, myslím, že by bylo vhodné, kdyby existoval předmět "průřezová témata", kde by se třeba v dotaci 1 hodina týdně co 2 roky učila kromě GRV, mediální výchova atd. nedostatek času, nedostatek materiálu na jednom místě Omezená časová dotace pro ZSV nezáměr vedení - --- aktivitu a informovanost vyučujících omezenost některých učitelů ve smyslu zájmu o problémy a pochopení dnešního světa v ochotě kolegů tato témata se studenty probírat Dřív než dojdou primární k maturitě tak tato zkratka bude zapomenuta a někdo přijde zase s něčím jiným (nejlép podepřeným granty z EU).. a tak je to ve školství stále dokola. malá snaha je to moc široká problematika Pouze ochotu samotného vyučujícího. Ne. Ne ne finance málo času Nezáměr pedagogů i dětí, který souvisí s rutinou a podceněním aktualnosti GRV v naší škole ne, ale v jiných školách (ne všech) ano, především časové ne, větší nou tato problematika vzbudí zájem osobní odpovědnost jednotlivých vyučujících - vše se dá "odbyť" nebo prožít nevím ochotu a osvědčenost pedagogů vidím takovou spoustu problémů ve školském systému v této zemi a v mnoha dalších zemích (mám na mysli obecnou evropskou tendenci), že zapojování GRV mi připadá jako jeden ze střípků toho obrovského puzzle, jehož dílky už by bylo opravdu potřeba vyměnit... Nedostatek času věnovat se více tomuto tématu ve vyučování není na to v osnovách čas zájem lidí Nepodařilo se mi motivovat dostatečně své kolegy, asi ani je přesvědčit, že takový postoj k životu a světu je pozitivní a je žádoucím cílem naší práce se studenty. Málo času, spousta práce ne, snad aby učitelé na 1. stupni neřešili až moc složité problémy, které žáci ještě nedovedou pojmut, vyhodnotit. ano ve skutečném osobním přijetí této myšlenky učitelů - v případě učitelů je již o to, aby on byl tím, kdo z odpovědnosti za vývoj světa v sobě přijal čas záleží na aktivitě pedagogů a vedení školy nedostatečné vzdělání učitelů v metodách práce

7.1.11. Máte nějaké doporučení, které by usnadnilo zapojování GRV na vaší škole? Uveďte, prosím, konkrétní návrhy...

větší informovanost vedení školy větší informovanost pedagogů větší zájem pedagogů, doručování publikací přímo do školy větší zájem všech, ale témat je mnoho Otevřít tuto otázku prostřednictvím předmětových komisí Rozvíjení diskuse mezi pedagogy o cílovém absolventovi, o smyslu naší práce, o pohledu na svět atd. To se zatím neděje. určité tématické semináře, hlavně workshopy. --- proškolení, zájem pedagogů více financí na školení, pomůcky, vrátím se k předchozímu bodu - je potřeba začít odspoda. pokud u nás v dané chvíli učí na školách lidé, kteří to dělat nechťejí, mají "biblou" náladu, jsou na studenty apriorní naštvaní, pokud ti lidé, co staví základy budoucí společnosti (což by učitelé měli být) jsou placení pod průměrem minima, nemůže se čekat, že to budou odborníci či lidé inovující a kreativní. o jakém GRV se můžeme bavit? osobně se o to snažím. ve svém předmětu (cizí jazyky, tam to jde samo sebou) GRV mám přitomné pořadí. není-li však jednotný postoj školy a kolegů k této věci, ani ve společnosti (tedy doma v rodinách), pak křešení situací a problémů dochází málokdy Větší informovanost ředitele, aktivita učitelů v této problematice, ochota něco změnit, vhodná školení a uvedení problematiky do širších souvislostí. větší informovanost Z výrazit důležitosti GRV větší zájem pedagogů, více možností školení větší zájem pedagogů a žáků, o samostatný seminář GRV nebyl zájem nepřetěžovat kantory papírováním, zatím nemožnost finančního ocenění práce či metod "navíc", vyhořelost kantorů- věkové složení sboru, finance, školení ne proškolení pedagogů, možnost dalšího programu zpracovat metodu v rámci jednotlivých předmětů možná větší prostor - větší hodinová dotace předmětu ON, Z Větší informovanost vedení školy a větší zájem pedagogů větší proškolení pedagogů a finance na ně nemám nevím je to bohužel vna konkrétních lidech a vedení Nevím Pro mě osobně je osobně zařazování GRV témat do výuky způsob, jak oživit po letech praxe svou výuku, jak se ji nadchnout sama a jak v důsledku toho nadchnout pro současná témata i mé studenty. větší zájem pedagogů vydat jednotné osnovy a jednotné učebnice, aby bylo jasné co vrchnost přesně chce. možná další materiál nebo materiály přizpůsobené pro I. stupeň, to, co máme, je spíš pro starší žáky. Větší apel na vedení a magistráty zájem učitelů i žáků jsme zapojeni do projektu Active Citizens. Pomocí něho jsme získali řadu informací, jak pracovat se žáky. Máme projekty, které vedou žáky k pochopení ostatních. Navázali jsme spolupráci se sdružením TAMTAM, které má na starosti ranou péči hluchých dětí. Žáci se sdružením spolupracují i přes školní rok, budeme pro ně pořádát akce (jedna už proběhla v zimě).

Informování celkem jsme, motivace pedagogického sboru, dostupné informace a Hotové" přípravy, ale takové, které se dají stihnout za jednu vyučovací hodinu více financí

7.2. Příloha 2: Dotazník

Globální rozvojové vzdělávání - dotazník k bakalářské práci

*Povinné pole

Jaké je Vaše pracovní zařazení ve škole? *

Na jakém typu školy pracujete? *

Definujte, prosím, vlastními slovy, co pro Vás znamená Globální Rozvojové Vzdělávání (dále jen GRV) *

Je na vaší škole GRV součástí ŠVP? *

Jak je GRV na vaší škole zapojeno? *

- ☐ projektové dny
- ☐ formou průřezových témat
- ☐ v rámci mezipředmětové spolupráce
- ☐ na škole je jeden (či více) pedagog, který/á se specializuje na GRV
- ☐ GRV je součástí většiny předmětů
- ☐ Jiné:

Je, z Vašeho profesního hlediska, zapojení GRV do ŠVP důležité? Pokud ano, proč? *

Pokud není GRV důležité, uveďte, prosím, proč *

Pokud na vaší škole není GRV zapojeno, uveďte, prosím, Váš názor na to, proč tomu tak je. *

Kdo konkrétně má GRV na vaší škole na starosti? *

Vidíte nějaké problémy se zapojováním GRV? *

Máte nějaké doporučení, které by usnadnilo zapojování GRV na vaší škole? Uveďte, prosím, konkrétní návrhy... *

např. Větší informovanost vedení školy, více financí na proškolení, větší zájem pedagogů...

Odeslat